

Tongan Version 1. February, 2011

HAWAII ADMINISTRATIVE RULES
NGAAHI LAO FAKAAKO 'O HAUAI'i

TITLE 8
KUPU 8

DEPARTMENT OF EDUCATION
POTUNGAUE AKO

SUBTITLE 2
KUPU SI'i 2

EDUCATION
AKO

PART 1
KONGA-1

PUBLIC SCHOOLS
NGAAHI AKO 'AE
PULE'ANGA

CHAPTER 19
VAHE 19

STUDENT MISCONDUCT, DISCIPLINE, SCHOOL SEARCHES AND
SEIZURES, REPORTING OFFENSES, POLICE INTERVIEWS AND
ARRESTS, AND RESTITUTION FOR VANDALISM

'ULUNGAANGA TA'E TAAU 'OE FANAU AKO, 'AKO'i KE TAUHI LAO,
HUA FAKAAKO MO HONO FA'AO, LIPOOTI 'OE NGAahi HIA,
FAKA'EKE'EKE 'E HE POLISI MO HONO FAKAHU, FAKAFETONGI 'OE
NGAAHI KOLOA KUO MAUMAU'i

Konga-Vahe-1	Koe ngaahi konga'i vahe
§8-19-1	Tefito'i Mo'oni pe Filosefia
§8-19-2	Ngaahi 'Uhinga
§8-19-3	Ngaue'aki
§8-19-4	Tu'utu'u ni taau taha
Konga-Vahe 2	'Ulungaanga ta'e taau 'oe fanau ako mo hono ako'i ke tauhi lao 'i he lolotonga 'oe fa'ahi ta'u fakaako
§8-19-5	Fakahoko 'ae ngaahi tautea; 'e he ma'u mafai
§8-19-6	'Ulungaanga 'oe fanau ako 'oku tapu; ngaahi hia 'i he kalasi pe lokiako
§8-19-7	Fakamavehe'i 'o ha fakamouveuveu pe palopalema
§8-19-7.1	Fakatotolo'i
§8-19-8	Tuli fakataimi
§8-19-9	Ko e founa 'oku ngaue'aki ki hono tuli fakataimi, ka laka hake he 'aho 'e 10, fakahoko atu ki he Pule ma'olunga ange, pea fakamalolo'i 'aupito
§8-19-10	Koe vaha'a taimi hono fakahoko o ha tautea
§8-19-11	Ngaahi polokalama fakaako moe tokoni makehe ma'ae fanau ako kuo nau maumau'i 'ae ngaahi vahe ni
Konga-Vahe-3	'Ulungaanga ta'e taau mo hono 'ako'i 'o e tauhi lao ma'ae fanau ako lolotonga 'oe ako 'i he tutuku 'oe taimi mafana pe summer
§8-19-12	Fakahoko 'ae ngaahi tautea; 'e he ma'u mafai

§8-19-13 'Ulungaanga 'oe fanau ako 'oku tapu; ngaahi hia 'i he kalasi pe lokiako

Konga-Vahe 4 Hua fakaako mo hono fa'ao

§8-19-14 Tu'utu'u ni ki hono fakaava mo 'a'ahi 'o e ngaahi loka 'ae fanau ako

§8-19-15 Tu'utu'u ni fakalukufua ki hono hua mo fa'ao

§8-19-16 Ma'umafai pe kau pule

§8-19-17 Ngaahi tu'unga moe founa fakalukufua 'e fai 'aki 'ae fa'ao mo hua

§8-19-18 Founa 'oku tapu ke ngaue'aki ki he hua mo fa'ao

Konga-Vahe 5 Lipooti 'o e ngaahi fai hia

§8-19-19 Lipooti 'o e ngaahi fai hia kalasi A moe B 'oku lolotonga hoko 'i he ako

§8-19-20 Koe fakafetongi ka lipooti ha fai hia kalasi A moe B

§8-19-21 Koe nunu'a kovi; 'oe 'ikai ke lipooti 'o ha fai hia 'i he kalasi A pe B 'oku fakahoko 'i he ako

Konga-Vahe 6 Faka'eke'eke moe ngaahi fakahu

§8-19-22 Ngaahi fakaeke'eke 'e he Polisi 'a e hia felave'i moe ako 'i loto 'apiako

§8-19-23 Ngaahi faka'eke'eke 'e he Polisi 'a e hia 'oku 'ikai felave'i moe ako 'i loto 'apiako

§8-19-24 Ngaahi fakahu 'ae Polisi 'i loto 'apiako

Konga-Vahe 7 Fakafetongi 'o e koloa kuo maumau'i

- §8-19-25 Mahu'inga fakapa'anga 'o ha maumau
§8-19-26 Ngaahi founa ke ngaue'aki ki he maumau
§8-19-27 Fakata'e'aonga'i
§8-19-28 Fakata'e'aonga'i
§8-19-29 Fakata'e'aonga'i

Hisitolia: Koe vahe ni 'oku fakatefito 'ata'ata pe ia mei Lao fika 21 'a e Potungaue Ako fekau'aki mo hono ako'i 'oe fanau 'ako ke nau tauhi lao [Eff 23/28/64; am 11/29/73; am 5/01/76; Lao fika 3, fekau'aki moe fakaekeeke 'ehe Polisi mo fakahu 'o e fanau ako 'i he lolotonga 'a e houa pe taimi ako [Eff9/23/63; am 6/20/77; R 9/1/82]; "Lao fika 24 felave'i moe ifi tapaka 'a e fanau ako 'i ngaahi elia moe naunau 'a e ako [Eff 3/28/64' R 9/1/82].

KONGA-VAHE 1

KOE NGAahi ALEAPAU PE TU'UTU'U NI

§8-19-1 Tefito'i Mo'oni pe Filosefia. (a) Na'e fokotu'u mo tokoni'i 'e Hauai'i ha polokalama ako moe sisitemi ma'ae ako fakapule'anga fakakatoa 'o e Siteiti 'o Hauai'i. Na'e taumu'a'aki, koe natula 'o e ma'u ako, ke malava ke ma'u 'e he fanau ako ha faingamalie ke nau lava 'o ako. 'ikai ngata pe 'i he ma'u ako 'i he taimi lolotonga 'o e ako ka na'e toe malava ke fokotu'u ha polokalama ako ki he taimi 'o e tutuku 'i he tutuku 'ae taimi mafana pe summer 'aki ha ngaahi polokalama ako 'e malava 'o fakalele pe 'iate ia fakafo'ituitui pea ki ha taha pe 'oku fie kau mai ki he ako fakatautau ki he'ene ma'u ako. Koe ngaahi tukupa 'eni 'a e Potungaue:

- (1) 'Oatu ha founa ako manakoa mo fakafiemalie ma'ae fanau ako
- (2) Fili 'a e kau faiako taau mo fe'unga ki hono ako'i 'o e fanau ako; pea moe
- (3) Ngaahi polokalama tene tokoni'i 'a e fanau ako kenau 'ikuna'i pe lavame'a

'i he ta'u 1996, na'e fokotu'u 'e he Potungaue Ako 'a Hauai'i ha polokalama ke fengaue'aki fakataha pe koha sisitemi kene toe fakalelei'iange na'e 'iloa koe sisitemi kene tokoni'i 'a e mahino fakae'atamai 'a e tokotaha ako pe koe Comprehensive Student Support

System (CSSS) 'e malava ke toe hoko atu 'ete ako fakaatamai, fakasosiale, fakaeongo tokoni ki he 'ataakai fakaesino pea moe ngaue ki he kotoa 'o e fanau ako kenau malava 'o fakaai 'e nau fiema'u fakaako 'i ha tu'unga 'oku toe ma'olunga ange. 'Oku malava 'ae polokalama 'a e CSSS koe 'uhi koe kominiuti 'oku kau ki ai 'o hange koe polokalama tokoni'i'o e fanau ako, kau faiako, ngaahi famili pea moe ngaahi potungaue kotoa pe 'oku nau kaungangaue fakataha 'i hono poupou'i 'o malava lelei ai hono tokoni'i 'o e fanau ako 'i he taimi pea moe tu'unga matuaki fakafiemalie mo'oni. Koe taumu'a 'oe sisitemi ngaue ni ke 'oatu ha ngaahi founa fakaako 'e malava ke 'ausia ai 'e he fanau 'ako 'a enau visone faka'osiako meihe Ako 'a e Pule'anga, ta'u 2005-2008. Koe palani moe taumu'a ngaue 'a e Potungaue Ako, Potungaue Ako 'a e Siteiti 'o Hauai'i,'Ofisi 'oe Pulelahi 'oe Ako, June 2005, ke malu, fe'ofa'aki, ohi, maau pea mo ako 'ataakai fakaako.

(b) Koe fatongia ia 'oe tokotaha ako ke ne fakaha'ai 'a e faka'apa'apa, hono fatongia ke malu mo fakaha 'a e 'ulungaanga fakafonua lolotonga 'oku 'i he me'alele 'a e potungaue ako pe koe ngaahi naunau 'a e ako lolotonga 'oku fai ha fa'ahinga ouau fakaako 'i loto pe 'i tu'a 'i he 'elia 'oe apiako. 'Oku poupou'i 'e he potungaue ako 'a e ngaahi fokotu'utu'u ni 'o ngaue 'aki ha founa pe sisitemi 'oku mateuteu kene matatali ha hokosia ha tautea ki he ako fakalukufua.

(c) Koia ai, i he taimi pe 'e maumau'i ai 'e he fanau ako 'a e lao, moe ngaahi tu'utu'uni kuo fokotu'u 'e he Potungaue, Siteiti moe lao fakalotofonua, 'e hanga leva 'e he Potungaue 'o fakahoko ha tautea fakapotopoto fakatatau moe vahe ni. Koe taumu'a 'oe tautea fakaako ke:

- (1) Fokotu'u mo pukepuke ha founa atakai ako malu mo maau;
- (2) 'Ako'i mo fakamahu'inga'i 'a e 'ulungaanga totonu, 'oku kau lelei ia ki he founa fakaako moe te'u'i 'o kita fakafo'ituitui;
- (3) Fakalotosi'i 'a e fanau ako ke 'oua tenau kau ki hono fakafe'atunga'i 'a e taumu'a 'o e ako pe fai e ngaahi 'ulungaanga fakaholoki mo'ui, 'ikuna'ikita pe fakafetau ki he moui fakasiosiale; moe
- (4) Pukepuke ha 'ulungaanga taau moe fanau ako pea malava ke 'oua tene uesia 'a e ngaahi polokalama fakaako mo hono ngaahi fatongia

(d) Koe tokotaha ngaue 'ae ako 'oku ne fai fatongia pe fengaue'aki 'i he ngaahi polokalama 'a e ako pe koha polokalama 'oku siponisa pe fakangofua'i 'e he Potungaue, pea 'oku ma'u lakanga pe fili ke ngaue ki hono fakahoko 'a e ngaahi fatongia fakaako, 'oku 'i ai 'ene totonu ke 'ata ia ke 'oua na'a kau 'i hano fakamanamana'i pe ta'ai pe toe fa'ahinga hia pe 'e fakahoko ki ai mei ha tokotaha ako.

(e) Tanaki atu ki he tautea kuo fakahoko 'i he vahe ni, fakafetongi 'o ha ngaahi koloa kuo maumau'i pe ko ha toe ngaahi 'ulungaanga ta'e tokanga 'e fa'u ia 'o fakatatau moe ngaahi aleapau pe tu'utu'u ni 'o e vahe ni. Koe taumu'a ke fetongi 'oe koloa kuo mole, ke fakalotosi'i ai 'a e ngaahi 'ulungaanga ta'e taau mo maumau pea malava ke fakafoki ai 'a e ngaahi koloa 'ae Pule'anga kuo mole tupu mei hono maumau'i mo ngaue ta'e tokanga'aki.

(f) 'i he taimi lahi, 'i he'ene hoko 'ae me'a ni, 'oku totonu leva ki he Ofisa Polisi ke ne faka'eke'eke a e tokotaha ako pe 'ave leva ki he fakamaau'anga. 'i he vahe ni 'oku ne toe taumu'a pe ke ne malu'i moe totonu 'a e tokotaha ako ke ne fakafaingofua'i 'a e ngaue 'a e Ofisa Polisi 'i he fakahoko hono fatongia ke malu'i 'a e 'ataakai 'o e ako, pea fakaha'ai moe fatongia 'a e tokotaha ako. [Eff 9/1/82; am 5/23/86; am and comp 7/19/93; am and comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: Hawaii Const. Art. X, §3; HRS §§302A-1101, 302A-1112)

§8-19-2 Ngaahi 'uhinga. 'Oku ngaue'aki 'e he vahe ni:

"Lea kapekape" ko hono 'uhinga koe ngaue hala'i 'aki 'o e lea 'o fakahoko 'i ha founga ta'e taau 'o kau pea 'ikai fakangatangata ki he kapekape, ui'aki ha hingoa pe ta'e faka'apa'apa

"Fakalavea'i" 'oku 'uhinga ia, ko ha'a te fai fakakouna, 'ilo'ilo pau, ta'etokanga pe fainoa'ia 'o fakatupu ai ha lavea'i ki he sino pe lavea ki ha sino 'o ha tokotaha kehe 'o 'ikai ngaue'aki ha fa'ahinga me'a ngaue masila pe fakatu'utamaki.

“Faka-e-haua” ko hono ‘uhinga ‘i he tohi pe lea pe ta fakatata pe koe to’onga fakaesino ‘oku fai ‘e he tokotaha ako pe ha kulupu ako ki ha tokotaha pe ha kulupu ako ‘o tupunga ai ha uesia faka’atamai pe lavea fakaesino ha tokotaha ako pe kau ako; ‘o toutou hoko ma’u pe ke hoko ai ha fakalavea lahi pe ha to’onga te ne fakatupu ha fakamo’u lalo’ai pe fakamanamana’i pe fakalave’ai ha tokotaha ako pe kau ako ‘i he ‘ataakai ‘o e ako

“Kaiha’a” ‘oku ‘uhinga ia ki he hu pe nofo ta’e ma’u ha ngofua ki ha faleako pe ha toe fale oku ngaue’aki ‘e he Potungaue Ako koe taumu’a ke fakahoko ha hia ki ha taha pe maumau’i ‘a e ngaahi faleako moe ngaahi naunau kehe ‘oku ‘i he apiako

“Liaki ako” oku ‘uhinga ia ki he nofo ta’e poaki ‘a ha tokotaha ako mei he kalasi

“Pulelahi fakavahe” ‘oku ‘uhinga ‘eni ki he Pulelahi fakavahe pea mo hono ngaahi vahe kotoa pe ‘oku pule ki ai

“Contraband - Koe me’a tapu kotoa pe” ‘oku ‘uhinga ia ki ha fa’ahinga me’a pe ‘oku tapu fakalao keke ma’u pe ngaahi ‘oku pehe ‘e he lao fakalotofonua ‘o e ako oku tapu keke ‘omai ki ‘apiako ke hoko ia koha fakamoveuveu ki he fakalele ‘o e ako pe koe fakalavea ki he sino.

“Fa’ahinga me’a tapu ‘oku ne pule’i ‘a e sino” ‘oku ‘uhinga ‘eni ia ki ha fa’ahinga faito’o kona tapu pe ha fa’ahinga me’a pe oku tapu ‘oku faka’uhinga ki ai ‘a e vahe 329 kupu I ki he V ‘o e Revised Statues ‘a Hawai’i

“Fakatonutonu pe konifelenisi moha tokotaha ako” ‘oku ‘uhinga ‘ia ki ha tokotaha ako ‘oku fakataha mo ha tokotaha ngaue faka’ofisi, pe kau faiako, pea moe matu’a pe koe matu’a ‘o ma’u fale’i ki hono fakalelei hono ‘ulungaanga

“Fakamavahe’i ‘o ha fakamoveuveu” ‘oku ‘uhinga ‘eni ki hono fakamavahe’i fakavavevave ‘o ha tokotaha ako koe ‘uhinga ‘oku ha mahino mai ‘ene to’onga ‘e hoko koe fakamanamana kiate ia pe ko ha toe taha pe, pea ‘oku hoko ‘a e tokotaha ako koe fakamoveuveu pea hoko ai hono fakamavahe’i ke malu’i ‘a e totonu ;a e fanau ako ke hoko atu ‘enau ako ‘o ‘ikai uesia mei he fakamoveuveu

“Faka’ehaua ngaue’aki ‘ae Cyber” ‘oku ‘uhinga ‘eni ki ha to’onga ‘oku fakahoko faka’ilekutonika, hange koe Intaneti, telefoni to’oto’o, pe koe PDA pe ha toe fa’ahinga me’a uaealesi pe ‘oku to’oto’o ‘i hoto nima, ‘oku ngaue ‘aki ‘e he tokotaha ako ki hono fakatupunga ha maumau faka’atamai pe fa

kaesino ki ha tokotaha ako kehe pe koe ha tokotaha ngaue 'a e Potungaue 'o fakatupunga ha lavea lahi, 'o hokohoko ma'u pea hoko koe fakamanamana ki he 'ataakai 'o e ako

- (1) 'i loto 'apiako, pe koe ngaahi ngaue'anga 'a e Potungaue Ako, pe 'i he ngaahi me'a lele pe lolotonga 'o e taimi 'oku siponisa ai 'e he Potungaue Ako ha polokalama pe fa'ahinga fakataha'anga 'i loto pe 'i tu'a 'apiako pe 'i ha toe ngaahi feitu'u kehe pe 'a e Potungaue Ako
- (2) 'i hono ngaue'aki 'o ha data sisitemi 'a e Potungaue Ako ta'e ma'u ha mafai fakafetu'utaki mei he Potungaue Ako
- (3) 'i ha ngaue'aki ha computer 'i tu'a mei he ako ke ne fakatupu ha maumau lahi pea hokohoko 'one fakahoko ai ha fakamanamana pe hoko koe fakalavea ki he tokotaha ako pe tokotaha ngaue pe kiate kinua fakatou'osi 'i he 'ataakai 'o e ako

'i hono toe vakai'i ki hono fakahoko 'o e 'ulungaanga kovi hange koe faka'ilifia'i, fakaehaua, pe fakaehaua'i na'e 'iai e tokangaekina makehe ki he ngaahi lea na'e fili ke ngaue 'aki pe koe founga ke ngaue'aki ' o tatau aipe pe na'e fakahoko 'i ha ha'oha'onga 'o ha ni'ihiki tokolahi pe na'e fakahoko ki he ni'ihiki pea moe founga na'e fai'aki pe na'e fakatupunga mei ha fa'ahinga me'a, pe ko 'ete fili ke fai 'a e ulungaanga ni pe koe 'ohonoa pe kaunoa. Na'e 'ikai fakangatangata ki ha fa'ahinga fe'ave'aki 'o ha tohi faka'ilekitonika pe, ka ki hono fa'ahinga kotoa kau atu ki ai 'a e ngaue'aki 'a e data, pe fa'ahinga polokalama fakakomipiuta, fa'ahinga kulupu fakakomipiuta, telefoni to'oto'o pe koe fa'ahinga tohi fakailekitonika 'oku ne 'oatu 'a e data hange koe imeili, fekau he text, blogs, fa'ahinga imisi ta, 'imisi ta valivali, fa'ahinga vitio, pe koe website 'a e kominiuti, pe foe fax, pe ko hono

"Me'angaue pe fa'ahinga me'a pe 'oku Fakatu'utamaki" 'oku 'uhinga 'eni ki ha fa'ahinga me'a 'oku malava ke fakapa, fa'ahinga me'angaue, naunau, fa'ahinga kemikale, pe koha me'a 'oku mo'ui 'o ngaue pe 'iate ia pe 'ikai, 'oku ne malava ke fakahoko ha mate pe fakalavea lahi ki he sino. Hange koe ngaahi me'a ngaue ko 'eni pea 'oku 'ikai fakangatangata pe ki he hele, fa'ahinga paipa 'oku ngaahi mei ai 'a e pomu, ngaahi 'one 'oku ngaue'aki ki he fana'one, pepa ngaahi kai, fa'ahinga spray, hange ha tao 'oku mu'a masila, ngaahi me'a hange koe 'akau masila, ngaahi me'a tolo masila 'oku mu'a hange ha fetu'u, moe ngaahi me'a pe 'oku ngaue hange ko ha fa'ahinga paipa, fa'ahinga va'akau, pate va'inga baseball 'oku ngaue'aki ke ta'ai 'aki ha taha 'i ha 'ulunganga fakapo'uli moe 'ita lahi mo'oni koe tau mu'a ke fakatupu ha fakalavea lahi

“Me’atau Fakatu’utamaki” ‘oku ‘uhinga ‘eni ki ha fa’ahinga me’atau pe na’e ngaahi koe taumu’a ki hano fakalavea’i e sino pe fakatupunga ha mate. ‘O ‘ikai fakangatangata pe ki he “dirk” hange ha tao masila ‘oku ngaue’aki ‘i Sikotilani, heleta masila, hele ‘oku fo hange ha pepe, la’i peleti ukamea masila, fa’ahinga hele pe, blackjack, me’afana, billy (pili), ukumea masila, pe ha toe fa’ahinga me’atau pe ‘oku ne fakalavea ki he sino pe fakatupunga ha mate.

“Potungaue” ‘oku ‘uhinga ia ki he Potungaue Ako.

“Fakamavehe’i ‘o tuku fakapilisone” ‘oku ‘uhinga ia ki hono fakamavahe’i ha tokotaha ako ‘i loto ‘apiako lolotonga ‘oku ‘ikai ko ha taimi ako pea fiema;

“Ko hono fakamavahe’i pe tukuatu” ‘oku ‘uhinga ia ki hono fakamavahe’i pe tuku’atu ‘a e tokotaha ako meihe ‘apiako, koe ‘ola ia ‘oe hanga ‘e tokotaha ako ‘o maumau’i ‘a kupu 8-19-6. Ko hono tukuatu ‘oku ‘ikai ke kau ai ‘a hono fakata’e’aonga’i ‘o e fakafeitu’u ‘i he vahe 13 kupu 8 ‘i he hoko ‘a hono fakamavahe’i ‘oku ta’e ‘aonga leva ‘a e fo’i tu’utu’u nie “Koe hono fakamalolo’i pe tuli ‘osi” ‘oku ‘uhinga ia ki hono tukuatu faka’aufuli ‘a e tokotaha ako mei he ako Pule’anga ‘a Hauai’i ‘i he toenga ‘oe ta’u fakaako ‘o ‘ikai ke toe laka hake he ta’u fakaako ‘e taha koe ‘uhinga ko hono maumau’i ‘o e lao ki he ma’u me’afana.

“Koe ngaahi ‘ulungaanga ta’e maau” ‘oku ‘uhinga ia ki he ngaahi ‘ulungaanga pe to’onga ko ‘eni oku fakahoko ‘i loto ‘apiako pe ko ha toe feitu’u ‘oku ma’u ‘e he Potungaue, pe ‘i he’enau me’alele fakaako pe lolotonga ‘o ha katoanga pe fa’unga fakataha ‘oku siponisa ‘e he Potungaue Ako ‘o tatau ai pe ‘oku ‘i loto pe ‘i tu’a ‘apiako:

- (1) Kau ‘i ha fuhu pe fakamanamana’i pe fai ha ‘ulungaanga fakamanavahe ‘o hange koe lea kokono pe kaikaila pe fakatou’osi;
- (2) Kamata’i ha ngaahi le’o ta’e uHINGA ke fakatupu ha fakamoveuveu ki he lolotonga ‘a e taimi ako;
- (3) Fai ha ngaahi to’onga ta’e uHINGA, pe fakaha’i ‘i hono fakatata’i ‘i he sino pe lea ‘aki ha ngaahi lea kapekape ki ha taha ke fakatupunga ha kovi ke fai ai ha ke;
- (4) Fokotu’u pe fa’u ha ngaahi me’a ‘e fakatu’utamaki ki he sino ‘o fakahoko ta’e ma’u ha ngofua pe laiseni ki hono fokotu’u pe fa’u ‘o e me’a ko ia;
- (5) Fakamanavahe’i pe fakafe’atungia’i ha taha ‘i he ‘apiako Pule’anga ko e taumu’a ke fakakolekole pe kole ha fa’ahinga tokoni; pea moe
- (6) Koe fa’ahinga fetu’utaki fakaesino ‘oku tapu ke ‘ala ki ai, ‘o ‘ikai fakangatangata ki ha ‘ala ‘oku felotoi ki ai ke fai ha

'ulungaanga fakasotoma pe ala ki ha fa'ahinga kongā pe 'o e sino 'oku tapu pe fakatou'osi.

"Koe me'angaue 'oku ngaue 'aki ki he faito'o kona tapu" 'oku 'uhinga 'eni ki ha fa'ahinga me'angaue pe, pe koha fa'ahinga naunau pe fakatou'osi 'oku ngaue'aki kene pule'i 'o e sino 'o ne maumau'i 'a e lao 'i he vahe ni hange ko hono to, pea utu, tauhi, pe fakatau atu pe sila'i, huhu 'aki pe'a fokohu ki he sino, pe 'ifi 'o ikai ke fakangatangata ki he ngaahi me'a ko 'eni:

- (1) Naunau, fa'ahinga me'angaue pe, me'a fua, me'a 'oku ne vahevahe'i, me'a ta inu, fo'i poulu ngaahi kai, fa'ahinga koniteina, sepuni, fo'i'akau, fa'ahinga pula, sila, mo ha toe fa'ahinga me'a pe 'e ngaue'aki ko hono taumu'a pe ngaohi ke ngaue'aki ki hono teuteu'i pe ngaohi pe tanaki pe sila'i 'aki ha fa'ahinga faito'o kona tapu ke ne pule'i e sino
- (2) Me'a fua, me'a huhu, pe ha toe fa'ahinga me'a pe 'oku taumu'a pe na'e ngaahi ke ngaue'aki ki hono huhu ha faito'o kona tapu ki he sino 'oe tangata;
- (3) Fa'ahinga me'a ngaue pe na'e taumu'a ke ngaue'aki, pe na'e ngaahi ke ngaue'aki ki hono fakahu ki he sino, pe mihi'i 'o hange koe maliuana, kokeini, hashish, pe koe lolo koe hashish, pe koha toe fa'ahinga metahhetamine, pe ko ha fa'ahinga fo'i akau steroids 'oku 'ai ki he sino sino 'oe tangata hange koe:
 - (A) 'Ukamea, fa'ahinga kalasi 'o e papa, fa'ahinga kalasi 'oe sio'ata, acrylic, pe ha fa'ahinga maka, pelesitiki, pe koe fa'ahinga me'a oku 'ai he mata hange koe carburetion, pe roach clips; 'oku 'uhinga ia ki ha fa'ahinga me'a oku ne pukepuke ha me'a oku tuku hange koe fa'ahinga sikaleki maliuana, 'oku fu'u si'i si'i pe fu'u loloa ke pukepuke 'e he nima;
 - (B) Sepuni si'isi'i oku ngaue 'aki ki ha fa'ahinga kokeini, pe koe vials koe me'a 'oku tanaki'anga huhu'a, pe koe fa'ahinga fafangu (bongs) pe fa'ahinga paipa 'aisi, pe koha taha pe 'oku ne fakahoko 'a e kovi ni; pe
 - (C) Pe moha toe fa'ahinga me'angaue pe fa'ahinga me'a pe 'oku ngaue'aki ki he faito'o kona tapu 'oku ha atu

pe lave ki ai 'a e kupu 329-1, 'oe Hauai'i Revised Statues.

“Koe tokotaha ngaue 'a e Ako” 'oku 'uhinga 'eni ki ha tokotaha Pule, tokotaha 'oku ne ma'u ha 'ilo makehe, faiako, taha fale'i, pe ko mo ha toe taha pe 'oku ngaue ki he Potungaue Ako, pe ko ha taha 'oku nau ngaue 'ofa 'ihe ngaahi polokalama 'o e ako pe 'i ha fa'ahinga fakataha'anga pe fakataha 'oku siponisa pe fakangofua 'e he Potungaue Ako pe ko ha tokotaha ne fakangaue'i 'e he Potungaue Ako 'i ha ki'i taimi nounou pe 'oku ne fai ha fatongia fakaako

“Fakamalohi'i” 'oku 'uhinga ko hono fakahoko e ha tokotaha 'ae ngaahi 'ulungaanga ni:

- (1) Ma'u pe 'ave fakamalohi'i ha koloa pe me'angaue mei ha taha 'o ngaue 'aki 'a e founa kaka ke ma'u 'a e koloa pe me'a ngaue koia 'o ngaue 'aki 'a e lea pe fa'ao fakamalohi:
 - (A) Fakatupu ha lavea lahi ki he sino 'o e tokotaha na'e fakamanamana'i pe ki ha toe taha pe;
 - (B) Fakatupu ha maumau ki he fa'ahinga koloa;
 - (C) Hoko 'a e tokotaha na'e fakamanamana'i ke fakamavahe'i ki ha feitu'u kehe pe 'ikai toe ngofua ke 'ofi ha taha ki ai;
 - (D) Ko hono fakamafola ha fakapulipuli pe fakaha fakapule'anga ha me'a 'o tatau ai pe pe koe loi pe mo'oni, ke fakatupunga ha fehi'anekina'i 'o ha taha, talangata'a pe faka'anga'i kene uesia 'a e ongoongo 'o e tokotaha koia 'o tatau ai pe 'i he fakafu'ituitui pe pisinisi;
 - (E) Hiva kava'aki ha ongoongo fakapulipuli 'oe tokotaha 'oku fakamanamana'i pe ko ha toe taha pe;
 - (F) Fakamo'oni 'o ngaue'aki ha ongoongo pe ta'ohi ha fakamo'oni pe ha ongoongo koe faka'apa'apa ki ha taha kehe pe koe taukapo;
 - (G) 'Ave pe ta'ofi ha ngaue 'aha tokotaha ngaue fakapule'anga, pe koe fakakouna ha tokotaha ngaue fakapule'anga ke 'ave pe ta'ohi ha ngaue;
 - (H) 'Omai pe hoko atu ha laka fakahaha, pe fakafe'atungia'i, pe koha toe fa'ahinga to'onga tatau, ke ma'u ai ha ngaahi koloa na'e 'ikai ke fa'ao fakamalohi'i kae ma'u pe koe ola 'oe kau moe

fakafofonga'i 'ehe fanau ako 'ae fa'ahinga kulupu ni;
pe koe

- (1) Ko ha toe fa'ahinga faianga pe 'oku ne malava ke ma'u mafai ai 'ae tokotaha 'oku ne fai 'a e 'ulungaanga ka hoko ia koe maumau ki he tokotaha kehe 'o uesia ai 'ene mou'i lelei, malu'i, ako, pisinisi, hono ui, ene taumu'a, tu'unga fakapa'anga, hono ongoongo, pe ko'ene mou'i fakafo'ituitui;
- (2) Fakamalohi'i pe fakakouna'i ha tokotoha ke kaunga hia, ko e tokotaha koia 'oku 'iai 'ene totonu ke 'oua 'e kau ki he hi ape koe tokotaha koia oku 'iai 'ene totonu ke kau tupunga mei hono fakamalohi'i 'o ngaue'aki 'a e lea ke ne fai 'a e ngaahi hia kuo 'osi lave atu ki ai 'ae palakalafi (A) ki he (I) pea ko hono 'uhinga 'eni; pe koe
- (3) Ngohi pe fakamo'ua ke toe lahiange ha mo'ua 'o ngaue'aki 'ae fakamalohi.

"Fuhu" 'oku 'uhinga ia ki ha'ate kamata pe fakatupu ha ke pe fuhu, ke hoko ai 'ae felave'i 'a e sino 'o fakatupunga mei ha 'ita pe alealea ke fuhu. Koe fuhu 'oku kau ai 'ae ngaahi me'a ni pea oku 'ikai ke fakangatangata pe ki he:

- (1) Felave'i pe femakuku'aki 'a e sino fakatupunga mei he ita pe alealea ke fuhu;
- (2) Fakamatalili, ta'etukunoa, fakamanamana'i, pe faka'ilifia'i ha ni'ihiki tokolahi 'o fakatupu mei ai ha felave'i pe femakuku'aki 'a e sino 'o fakatupunga mei he 'ita pe alealea ke fuhu;
- (3) Fakafetongi'aki 'a e felave'i fakasino pe femakuku'aki 'a e fakamatalili, ta'etukunoa, fakamanamana'i pe faka'ilifia'i pe ngaue'aki 'a e lea ke fakatupu kovi; pe
- (4) Koe ngaue'aki 'ae sino ke fakakounga pe faka'ai'ai 'ae fuhu 'i ha ha'oha'onga 'o ha tokotaha pe

"Me'afana" 'oku 'uhinga ia:

- (1) Fa'ahinga kotoa pe 'o e me'afana 'o 'ikai fakangatangata ki he me'afana starter, me'afana shotgun, me'afana 'ea hange koe me'afana BB, me'afana pellet, me'afana paintball, pe koe fa'ahinga me'afana ngahau pe koha toe fa'ahinga me'angaue pe 'oku ne lava pe na'e ngaohi kene lava 'one tukuatu ki tu'a pe fana'i mai 'i he ivi malohi ha fa'ahinga mahafu pe;
- (2) Koe tuku'anga pe koe me'atali 'o ha fa'ahinga me'afana;

- (3) Fa'ahinga me'afana 'oku fakamafala pe me'afana 'oku fakalonglono; pe
- (4) Fa'ahinga me'a pe kene fakatupu ha maumau lahi. Koe fo'ilea "me'angaue maumaulahi" 'oku 'uhinga ia
- (A) Fa'ahinga me'a pe 'oku malava ke fakapa, me'a ne fa'u kene fakatupunga ha vela, pe koha fa'ahinga kasa kona:
- (i) Pomu;
 - (ii) Koloneiti pe Grenade;
 - (iii) Loketi 'oku mu'i fakatapili
 - (iv) Misolo pe Missile 'oku fakapa pe na'e fa'u ke fakatupu ha fa'ahinga vela
 - (v) Tanu'anga maina pe Mine; pe
 - (vi) Fa'ahinga me'a 'oku tatau moe ngaahi me'a oku fakaha atu 'i konga vahe 'i mu'a:
- (B) Fa'ahinga me'afana pe me'atau 'oku ne malava pe mateuteu ke ne tukuatu 'i he ivi malohi ha fa'ahiga mahafu, 'o kau ki ai pea 'ikai ke fakangatangata pe ki he me'atau pe me'afana te ne malava ke tukuatu 'i he ivi malohi ha fa'ahinga mahafu 'o malava kene fakapa pe fakatupu ha vela lahi; pe
- (C) Ko hono fa'u pe fakataha'i ha ngaahi kongokonga me'angaue 'o taumu'a ke ngaue'aki pe liliu ha fa'ahinga me'angaue pe 'oku fakaha atu 'i 'olunga, ki hano fa'o ha fa'ahinga me'angaue kene malava 'o fai ha maumau lahi.

"Tohinima loi" 'oku 'uhinga ia:

- (1) Koe fakamo'oni loi 'e he tokotaha ako hono hingoa 'i ha pepa 'oku 'ikai ha ai hono hingoa; pe
- (2) Ko hono ngaahi pe tufaki ta'efakalao 'o ha ngaahi tikite ki ha katoanga tanaki

"Va'inga pa'anga" 'oku 'uhinga 'eni ki he fakapupunga/fakakulupu pe kau kiha fa'ahinga fe'auhi ko hono taumu'a ke fakamahu'inga 'aki ha monu, pe koha katoanga 'i he kaha'u 'oku 'ikai teke lava 'o mapule'i pe ko hono fakakounga koe. Koe va'inga pa'anga 'oku 'ikai 'uhinga pe ia ki ha ngaahi pepa aleapau fakalao fakapisisni ka 'oku kau atu pea 'ikai fakangatangata ia ki ha toe ngaahi aleapau ki hano fakatau atu pe fakatau mai 'i he kaha'u ha ngaahi me'a fakapa'anga hange koe securities, comodities, pe aleapau ke fakafetongi'aki ha mole na'e fakatupu mei ha hoko 'oha faingamalie, pea kau atu pea 'ikai fakangatangata ki he aleapau

'i he va 'oha ngaahi kautaha ke ngaue'aki 'a e ngaahi inisiua hange ki he life, health pe koe inisiua fakatu'utamaki pe accident.

"Fakailifia'i" 'oku 'uhinga ia ki ha tokotaha ako 'oku ne faka'ilifia'i, fakaehaua, kau atu ki ai moe fakaehaua 'o ngaue 'aki 'a e cyber, fakahoha'asi, pe fakatokanga'i ha tokotaha kehe 'o kau ai e ngaahi 'ulungaanga ko 'eni pea 'ikai fakangatangata pe ki he;

- (1) Ta'ai, teke'i, 'akahi, pe koe 'ala ki ha tokotaha ta'e tene loto ki ai ke fakatupu ai ha 'ala mai 'ae tokotaha koia kiate kita he founa tatau
- (2) Fakatupu kovi, manuki'i, pe koe fakafe'auhi ki ha tokotaha 'iha founa koe fakatupunga ha fakake pe ke tupunga ha fuhu;
- (3) Ngaue'aki ha ngaahi lea pe koe fakaha'ai he fakafotunga 'oe sino ke fakatupunga ha ta'e fakafiemalie ki ha ni'ihiki, fakapuputu'u, fakamanamana'i, pe fakatu'utamaki koe 'uhinga 'oku kau mai ki ai pea 'ikai fakangatagnata ki he matakali 'oe tokotaha koia, lanu hono kili, tupu'anga, fangakui, pe koe tangata pe fefine, kau atu ki ai 'ene lotu, pe sino mahamahaki pe koha to'onga fakasotoma ke fakatupunga ai ha fakailifia'i, anga fakafutufutu'i ke fakatupunga ha ita 'i he 'ataakai fakaako kene uesia 'a e ako moe faingamalie ako 'ae tokotaha ako pe koe fanauako;
- (4) Ui 'aki ha ngaahi hingoa ta'efe'unga, ngaue'aki 'a e konga 'oe sino ke fakaha'i ha ngaahi 'ulungaanga ta'e taau hange koe nima ke tuhu ua, fakatupu kovi, manukia ha tokotaha ke fakama'i pea tukulalo'i, ongo'i ilifia, fakamanamana'i pea fakama'ia
- (5) Fai ha telefoni ta'e 'iai ha taumu'a 'aki ha fetu'utaki ta'emo'oni pe loi;
- (6) Ko hono toutou fai mai ha fetu'utaki 'o ngaue lo'i aki hoto hingoa 'i ha taimi kehe pe fai ha long'a fakatupu ke 'i loto 'apiako pe ko ha toe 'elia pe 'oe Potungaue ako pe ko taha 'o enau ngaahi apiako pe koe me'alele 'a e Potungaue Ako pe koe lolotonga e taimi 'oku fai ai ha fakataha pe kato'anga 'oku siponisa 'ehe Potungaue Ako 'o tatau aipe pe 'oku fai 'i tu'a pe 'i loto 'apiako;
- (7) Fakatupu ha fakamanavahe'i 'o ha ni'ihiki, 'o 'ikai ai ke malava kenau lava mai ki he faleako, pe naunau ako, moe ngaahi me'angaue pe koe 'elia kekelele 'o e 'apiako 'o tatau ai pe ki

he ngaahi me'a ni kotoa pea 'ikai ke fakangatangata pe ki he falemalolo; ka

- (8) Fakalavea ki he sino, pe fakahu pe ta'ofi, fakamanamana'i pe muimui'i pe koe kotoa 'o e ngaahi 'ulungaanga ko eni

“Faka'aluma'i pe Manuki'i” 'oku 'uhinga ki ha fa'ahinga 'ulungaanga pe founa oku ne fakatupu ha fa'ahinga fakataha'anga pe ngaue fakataha 'a ha tokotaha ako, 'o tatau ai pe 'i loto 'apiako pe 'ihe 'elia pe naunau 'oe Potungaue ako, pe koe ngaahi me'alele 'oe Potungaue Ako pe 'ihe lolotonga 'oe ngaahi fakataha'anga 'oku sisonisa 'ehe Potungaue 'o tautau ai pe pe 'i tu'a pe 'i loto 'apiako, 'oku hoko koe fakatu'utamaki ki he m'oui faka'atamai mo fakasino 'a e tokotaha ako. Koe ngaahi 'ulungaanga ni 'oku kau ai pea 'ikai fakangatangata ki he ta 'o ngaue 'aki ha uaea pe maea, ta'ai, tala 'oku vale, fakamalohi'i kene fai ha fa'ahinga fakamalohi sino, tauaki hono sino ki he 'ea hange koe la'a pe 'uha, fakamalohi'i kene kai ha fa'ahinga me'akai, kava malohi, fa'ahinga inu hange koe vai, pia, hu'akau moe tea, pe ko ha fa'ito'o kona tapu pe fa'ahinga inu, fakatelefu'ai, pe ha toe fa'ahinga to'onga pe 'o kau ai hono fakamalohi'i fakaesino ke kau ha fa'ahinga to'onga ke fakakouna ke uesia ai fakaesino pe faka'atamai pe fakatoloua pe koe malu 'o e tokotaha ako pe 'e hoko ia ke uesia 'a e 'atamai 'o e tokotaha ako 'o kau ai 'a e mole 'ene mohe pe ko 'ene taimi malolo, pea mavahe tokotaha pe koe hoko ia koe fakama “Kaiha'asi pe ave fakamalohi'i” 'oku 'uhinga ia ki hono 'ave fakamalohi'i ha mei ha ni'ihii 'o ngaue'aki 'a e fakamanamana pe koe fai 'aki ha founa fakamanamana.

“Tamate tangata” 'oku 'uhinga ia ki hono tamate'i pe fakatupunga ha mate ki ha tokotaha kehe

“Ta'efe'unga pe fakafehu'ia hono ngaue'aki pe fakatou'osi, 'a e ngaahi naunau faka'initaneti pe ko hono ngaahi me'angaue” 'oku 'uhinga ia ki he taimi 'oku maumau'i ai 'e he tokotaha ako 'a e lao 'o e ngaue'aki 'o e 'initaneti. Koe ngaahi lao 'a e Potungaue ki he ngaue'aki 'a e Initaneti pe koe polokalama Network Support Services Branch's Acceptable User's Guidelines ki he ngaue'aki 'a e ngaahi komipiuta pe ngaahi komipiuta fakakulupu. Ko e fakatata 'o e ta'efe'unga pe fakafehu'ia hono ngaue'aki 'oe ngaahi komipiuta 'oe Potungaue pehe ki he'enau ngaahi Network Resources 'o kau pea 'ikai fakangatangata ki hono maumau'i pe paipaasi 'oe ngaahi filita, ngaahi polokalama va'inga pa'anga, ngaahi polokalama 'oku ne vahevahe 'a e musika, ngaahi imisi ta telefua moe ngaahi imisi ta kotoa pe 'oku 'ikai ke poupu'i 'e ngaahi misiona pe taumu'a 'a e Potungaue. Tatau 'o e ngaahi lao 'oku tukuaku 'i he ngaahi websites 'oku ha atu 'i ngaahi footnote pe 'e ma'u atu mei he ngaahi 'ofisi 'o e ako.

‘Ngaahi fa’ito’o ‘oku ta’e fakalao” ‘oku ‘uhinga ki he fa’ahinga faito’o kotoa pe, ‘oku te ma’u, pe tufaki, pe ‘oku kai, ngaohi, ngaue’aki, fakatautu pe tufaki, aia’oku tapui’i ‘i he vahe 329 o’e Hawaii Revised Statues pea moe vahe 712, kong IV ‘oe Hawaii Revised Statues.

Ko hono akonaki’i fakafaituitui ‘o e tokotaha ako fekau’aki moe ngaahi ‘ulungaanga ‘oku fakatupu palopalema” ‘oku’uhinga ia ki he tautea kuo ma’u ‘ehe tokotaha ako. Koe akonaki fakafaituitui ‘oku tautau tefito pe ia ki he ngaahi ‘ulungaanga ‘oe tokotaha ako ‘oku fakatupu palopalema. Fakatata’aki ki he ‘akonaki fakafaituitui ‘oku kau, pea ‘ikai fakangatangata ki he fakalalakaka mo toe fakalelei’i ‘o e palani ‘oku ne tokoni’i ‘ae ngaahi ‘ulungaanga, pe kohono fakalalakaka ‘oe ngaahi aleapau faka’ulungaanga pe ngaahi ako fakasiosiale pe ko hono fakataha’i ‘o e ngaahi me’a ‘oku ha atu ‘i mu’a.

“Ta’e fieongo” ‘oku ‘uhinga ia ki he ta’e fie fanongo pe faka’ikai ke talangofua ki he tu’utu’u ni ‘oku ‘oatu ‘e he faiako, pe ha ‘ofisa pe koha toe tokotaha ngaue pe ‘a e Potungaue.

“Tuli fakataimi fakaloto ‘apiako” ‘oku ‘uhinga ia ki hono fakamavahe’i fakataimi ‘ae tokotaha ako mei he’ene polokalama ako ko hono taumu’a ke fakahinohino’i ke tauhi lao ‘i he malumalu moe fakahinohino ‘oe tokotaha ngaue ‘a e ako ke fakakakato ‘a e tu’u’uni ngaue.

“Koe fa’unga fakaako makehe lolotonga ‘o e taimi malolo pe IAES” ‘oku ‘uhinga ia ki he hono fetongi fakataimi ‘o e tokotaha ako na’e tuli fakataimi pe ko hono fakamavahe’i mei he polokalama ako lolotonga ko hono tautea’i lolotonga’oku ne kei ma’u ‘ae ngaahi tokoni fakaako ke malava ‘ehe tokotaha ako ke ne hoko atu pe kau ki he polokalama ako fakalukufua ke fakalalakaka ai pe kene’ausia ‘ae taumu’a na’e fokotu’u ‘i he IEP ‘a e tokotaha ako.

“Ngaue’aki ‘oe kavamalohi” ‘oku ‘uhinga ia ki hono ngaue’aki ‘oe ngaahi fa’ahinga kava malohi pe fo’iakau konatapu ‘oku ne uesia ‘ae ngaue totonu ‘a e sino moe ‘atamai ‘o kau ai pea ‘ikai fakangatangata ki he kavamalohi.

“Peni laisa/ peni fakamata” ‘oku ‘uhinga ia ki he fa’ahinga me’a’oku ne hulu’i ha maama malohi ‘o ‘asi pe ha mai hange ha fo’i mata’i toti ‘i he funga me’a ‘oku fakataumu’a ki ai, pea ‘oku ‘ikai kene ma’u ha ngofua mei he Potungaue Ako ki hono taumu’a mo hono ngaue’aki. Tukukehe ka fakangofua, ko hono ma’u pe ngaue’aki ‘oku tapu’i ia ‘i loto apiako, pe koha toe ‘apiako pe naunau ‘a e Potungaue, pe koe ngaahi me’alele ‘a e Potungaue Ako, pe lolotonga ‘o ha fai ha fa’alinga katoanga pe

fakataha'anga 'oku siponisa 'ehe Potungaue Ako 'o tautau aipe 'i loto pe tu'a 'apiako.

“Mavahe mei he Apiako ta'e ma'u ha ngofua” 'oku 'uhinga 'eni ki he mavahe mei he 'apiako pe ngaahi apiako 'a e Potungaue Ako pe ko ha polokalama ako 'a e Potungaue Ako ta'e ma'u ha ngofua mei ha tokotaha ma'u mafai 'o e Ako.

“Fanga ki'i 'ulungaanga iiki 'oku fakatupu palopalema” 'oku 'uhinga ia ki he ngaahi 'ulungaanga iiki pe ko ho fa'ahinga me'a 'oku te kaungafai ki ai 'oku 'ikai ke ne fakatupu ha maumau lahi.

“Meili” pe “osi meili” 'oku 'uhinga ia ki ha fa'ahinga me'a fakapepa na'e 'ave he

- (1) Meili
- (2) Meili 'oku Certified; pe
- (3) Meili 'oku te kole ke fakafoki mai 'aki ha receipt.

“Fanga ki'i 'ulungaanga palopalema” 'oku 'uhinga ia ki hono fakaha'ai ha ngaahi 'ulungaanga palopalema iiki 'o kau ki ai pea 'ikai fakangatangata ki he ngaahi 'ulungaanga ko 'eni:

- (1) “Taungutu/ta'e faka'apa'apa/ta'e tauhi lao” 'oku 'uhinga ia ki he kau 'ae tokotaha ako 'iha founa iiki pe 'ikai kene tali ha fekau 'aha tokotaha lahi'
- (2) “Fakamoveuveu” 'oku 'uhinga ki he kau 'a e tokotaha ako 'i he fanga ki'i fakamoveuveu iiki.
- (3) “Maumau'i 'a e lao ki he teunga” 'oku uHINGA ia ki he teunga pe fa'ahinga vala 'oku tui 'ehe tokotaha ako 'oku 'ikai fakatatau ki he ngaahi tu'utu'uni moe fakahinohino 'oe founa 'oku tui ai hoto vala 'oku tu'utu'uni 'ehe ako
- (4) “Lea ta'etaau” 'oku 'uhinga ia ko hono ngaue'aki 'ehe tokotaha ako 'ae fanga ki'i lea iiki ta'etaau;
- (5) “Fetu'utaki fakaesino” 'oku 'uhinga ia ki he kau 'ae tokotaha ako 'ihe ngaahi fetu'utaki fakaesino ta'etaau pea 'oku 'ikai ke fakamatoatoato;
- (6) “Ngaue hala'i'aki 'ae ngaahi naunau” 'oku 'uhinga ia ki he fanga ki'i maumau iiki 'oku fakahoko 'ehe tokotaha ako;
- (7) “Tomui” 'oku 'uhinga ia ki he 'au tomui mai 'a e tokotaha ako ki he 'apiako hili ia 'a e 'osi kamata 'a e ako, pe koe 'au tomui mai 'a e tokotaha ako ki he lokiako kuo 'osi kamata 'a e kalasi.

“Ta'e tokanga” 'oku 'uhinga ia kihe ta'e tokanga ke ngaue'aki ha founa fakapotopoto 'oku ngaue'aki 'eha tokotaha poto mo fakapotopoto mo'oni 'iha hokosia 'o ha me'a tatau pea hoko ia ko ha fakatu'utamaki ki

ha tokotaha pe mole, faka'auha, maumau'i 'ae ngaahi tohi pe naunau 'ae ako.

“Matu'a tauhi fanau” 'oku 'uhinga ia ki he matu'a tauhi fanau pe ko ha matu'a fakalao, pe ko ha tokotaha 'oku fakamafa'i 'ehe lao ke hoko ko ha tauhi ki ha tokotaha ako. Ki he fanau ako ta'u 18 pe toe lahi ange, koe ngaahi totonu fakamatu'a kotoa pe 'oku 'oange ia ma'a tokotaha ako ko ia

Maumau'i 'oe ngaahi koloa pe naunau “ 'oku 'uhinga ia:

- (1) Maumau'i 'oe ngaahi naunau 'oe ako pe ko ha toko taha kehe'
- (2) Faka'auha pe kohikohi 'e koloa 'ae ako pe koe ngaahi me'angaue; pe
- (3) Faka'auha pe kohikohi'i e ngaahi naunau ako hange koe pea 'oku 'ikai fakangatangata ia ki he ngaahi tohi planners, ngaahi ID 'oku tohi ai e hingoa, pe ngaahi kaati ngaue'aki ki he kai.

“Va'inga'aki 'oe ngaahi me'alea fakaongo pe fakatokanga” 'oku 'uhinga ia ki ha tokotaha ako 'oku ne fakatupunga pe va'inga hala'i aki 'ae me'a tamate afi 'o fakahoko ha ngaahi fetu'utaki loi ki he kau ma'u mafai pe kau ngaue'ofa 'ae Potungaue tamate afi pe ko mo ha toe Potungaue 'a e Pule'anga kau ki ai 'a e kaungaue 'a e'uhila moe vai ke hoko ai ha fakatu'umaki ki ha mo'ui 'aha taha pe koe ngaahi naunau 'a e ako.

“Fakafetongi” 'oku 'uhinga ia ki he totongi fakafoki ki he Potungaue pe Siteiti 'o Hauai'i ha pa'ange pe ta'e pa'anga koe 'uhinga ko ha mahu'inga 'o ha koloa fakaako na'e mole, pe maumau'i pe faka'auha koe fakatupu mei he ngaue ta'etokanga'aki pe ko hano maumau'i.

“Kaiha'asi fakamalohi'i” 'oku 'uhinga ki hano fakahoko 'o ha ka'iha'a, kiha'asi pe 'ave fakamalohi'i ha tokotaha ako:

- (1) Feinga ke tamate'i ha toko taha kehe, pe fakalavea'i pe feinga ke fakalavea'i lahi ha sino 'o ha tokotaha kehe; pe 'O tatau ai pe pe na'e ngaue'aki ha me'amasili pe 'ikai:
 - (A) Fakamalohi'i 'o ha tokotaha 'o taumu'a ke 'ikuna'i 'a e malohi fakaesino 'oe tokotaha koia kene matatali ha fakamalohi.
 - (B) Fakamanamana'i 'o ngaue'aki ha fa'ahinga fakamalohi ki ha tokotaha 'oku ne taumu'a ke ne fakafepaki'i, ke 'ave pe holataki'i ha fa'ahinga koloa pe naunau; pe
 - (C) Fakalavea lahi'i 'a e sino 'o ha tokotaha kehe

“Apiako” pe “Apiako Pule’anga” ‘oku ‘uhinga ia ki he ngaahi ‘apiako faka’atamai pea moe ‘apiako ta’e kolisi kotoa pe na’e fokotu’u mo fakalele ‘e he Potunague ‘o fakatatau ki he Lao fakavaha’a Siteiti.

“Ngaahi tohi ‘a e Ako” ‘oku ‘uhinga ia ki he ngaahi textbooks pea moe tohi laipeli kotoa pe.

“Tokotaha ngaue ‘a e Ako” ‘oku ‘uhinga ia ki he kau Pule pe tokotaha ngaue faka’ofisi, tokotaha ngaue mavahe pe specialist, tokotaha ma’u fale’i pe counselor, tokotaha le’o pe security ‘a e ‘apiako, pe ko ha toe tokotaha ngaue pe ‘a e Potungae ‘oku nau ma’u mafai ke tokanga’i ‘a e fanau ako. ‘O ikai lau ki ai ‘akinatutolu ‘oku nau fakahoko ha ngaahi fakatongia kehe.

“Ngaahi hia ‘oku felave’i moe ako” ‘oku ‘uhinga ‘eni ki he ngaahi hia kotoa pe na’e fai ‘o uesia ai ‘a e ngaahi koloa ‘a e apiako, pe ko ha ngaahi hia na’e fakahoko ‘i loto ‘apiako, pe fakahoko ‘i ha toe ngaahi ‘apiako kehe ‘a e Potungae Ako, pe ‘i he ngaahi me’alele ‘a e Potungae Ako, lolotonga ‘a e taimi na’e siponisa ai ‘e he Potungae Ako ha katoanga pe fakataha’anga ‘o tatau ai pe ‘i tu’a pe ‘i loto ‘apiako

“Lao fakaako” ‘oku ‘uhinga ia ki he lao fakalukufua ‘a e ako na’e fa’u pea fakahoko koe lao ‘e he ako

“Kaungae ‘a e Ako” ‘oku ‘uhinga ‘eni ki he kau faiako, kau ‘ofisa ako kotoa pe, pea mo ha toe tokotaha ngaue pe ‘a e Potungae.

“Fekumi” ‘oku ‘uhinga ia ki he ‘osi hono kole ki he tokotaha ako ke ne fakafoki mai ‘a e ngaahi me’a pe koloa ‘oku ta’e fakalao pea fakafisinga’i ‘e he tokotaha ako pea ‘oku ‘iai ‘a e ‘uhinga ke makatu’unga ai ‘a e tui ‘oku maumau’i ‘ehe tokotaha ako ‘a e lao pe ngaahi alepau pe tu’utu’u ni ‘oku tapu ‘i he vahe ni, ‘o uesia ‘a e mo’ui lelei moe malu’i fekau’aki moe ngaahi fa’ito’o ta’e fakalao, ngaahi me’atau fakatu’utamaki, ngaahi me’angaue fakatu’utamaki, pe ngaahi me’afana, pe koha taha ‘oe ngaahi me’a, ‘e malava ke hanga ‘ehe ‘Ofisa ngaue ‘a e Ako ‘o vaka’i ‘a e ngaahi me’a kehe ‘o kau atu pea ‘ikai fakangatangata ki he ngaahi peesi, ngaahi kato fakafefine, ngaahi kato naunau, ngaahi saketi, su, sitokeni pe ko ha toe fa’ahinga vala tu’a kotoa pe.

“Fa’ao” ‘oku ‘uhinga ia ki hono fa’ao pe ‘ave ‘a e koloa pe ngaahi koloa ‘oku ta’e fakalao na’e ma’u ‘i he lolotonga ‘a e fekumi na’e fai

“Tautea’i Mamafa” ‘oku ‘uhinga ia ki hono fakahoko ha tautea ‘o ngaue’aki ‘a e tuli, pe fakahoko atu ki ha Pule ‘oku toe ma’olunga, pe ko hono fakamavahe’i ‘o e fakamoveuveu, pe ko hono tuli fakataimi ‘o laka hake he ‘aho ako ‘e 10 pe ko hono ola ke fakamavahe’i

pe tuli fakataimi 'ae tokotaha ako 'oku uesia 'o laka hake he 'aho ako 'e 10 i he fo'i semesita 'e taha.

"Hia fe'auaki pe feinga fakamalohi'i" 'oku 'uhinga ia ki he fa'ahinga ala pe 'oku 'ikai ke fiem'au pe koe 'ala ki he ngaahi konga 'oe sino 'oku tapu, pe fakatelefua'i, pe ngaue'aki 'a e fakamalohi'i ke mohe moha taha, pe oral sex, pe ha fa'ahinga fetu'utaki fakasexual pe, 'o hoko ai ha fe'auaki, oral sex, pe ko ha toe fa'ahinga fetu'utaki fakasexual 'o ta'e toka'i 'a e fiema'u 'a e tokotaha kehe, lolotonga ia 'oku fakaha'i mahino mai 'ene fakafisinga'i pe ta'emalava fakaesino pe faka'atamai ke ne fakangofua.

"Ifi tapaka" pe "ngaue'aki 'a e "tapaka" 'oku 'uhinga ia ki hono ma'u, pe ngaue'aki, pe fakatau atu pe ko hono tufaki 'oe tapaka 'i he loto 'apiako, pe ko ha toe 'apiako kehe pe 'a e Potungaue Ako, pe 'i he me'alele 'a e Potungaue ako pe lolotonga ha fai 'o ha katoanga pe fakataha 'oku siponisa 'e he Potungaue Ako 'o tatau ai pe pe oku fakahoko 'i tu'a pe 'i loto 'apiako.

"Kumi ngaue'aki hono vete 'a e vala pe fakatelefua'i" 'oku fiema'u ia ke vete 'a e vala 'o faka'ea mai 'a e fakafefine pe fakatangata, fo'i huhu 'o e fefine pe koe talausese loto pe ko ha taha o e ngaahi me'a ni.

"Tuli Fakataimi" 'oku 'uhinga ia ki hono tukuange mei he ako 'i ha vaha'a taimi kuo tukumai pe filii 'i he lolotonga 'o e ta'u fakaako.

"Mata'i hele kamosi" 'oku 'uhinga ia ki he hele 'oku 'iai hono mata'ai peleti 'oku kamosi pea ava'otomatiki pe.

(1) 'i hano ngaue'aki hoto nima ke lomii'aki ha me'alomi pe fa'ahinga me'a 'i he kau 'oe hele.

(2) Ngaue'aki 'a e ongo pe kalavite pe fakatou'osi.

"Fakamanamana ngaue'aki 'a e faka'ilifia'i pe terroristic"

'uhinga:

(1) Koe fakamanamana 'o ngaue'aki 'a e lea pe fa'ahinga to'onga, ke fakatupunga ha lavea ki he sino 'o ha tokotaha kehe pe ha maumau lahi ki ha ngaahi koloa pe naunau 'aha tokotaha kehe;

(2) Koe taumu'a ke fakatupu, pe ta'etokanga ki he fakatu'utamaki ki he fiema'u ke fakamavahe mei ha fale, pe feitu'i fakataha'anga, pe ngaahi naunau 'a e me'alele fakapule'anga; pe

(3) Ko hono fakahaha ha ngaahi me'a hange ha me'afana pe me'atau.

"Kaiha'a" 'oku 'uhinga ia:

- (1) Ma'u pe ngaue'aki 'a e pule ke fakaehaua pe pule'i, ha koloa 'o ha tokotaha kehe pe fakamavahe'i 'a e tokotaha koi a mei he'ene koloa
- (3) Ma'u pe ngaue'aki 'a e pule fakaehaua ke pule'i ha koloa 'a ha tokotaha kehe pe ngaue'aki ha founa kaka ke fakamavahe'i 'a e tokotaha koia mei hene koloa.
- (4) Ma'u pe ngaue'aki 'a e pule fakaehaua ke pule'i ha koloa 'aha tokotaha kehe 'aia koe tokotaha koia 'oku ha mahino na'e mole pe takihala'i, pe 'oange ha founa hala 'a e natula 'oe koloa, pe koe identity 'o e tokotaha koia ko e taumu'a ke fakamavahe'i 'a e tokotaha 'oku ha'ana 'ae koloa, pe koe ikai ke fai 'a e lelei 'oe tokotaha koia ke fekumi ke 'ilo pe fakaha ki he tokotaha 'oku ha'ana 'ae koloa.
- (4) Ma'u 'ae ngaahi ngaue, koe fai ha ngaue pea fakafetongi 'aki ha founa kaka, pe totongi loi ke 'oua na'a totongi 'a e ngaue koi a.
- (5) Ko hono pule'i fakaehaua ha ngaahi ngaue 'a ha tokotaha kehe 'o ngaue'aki 'aki ha ngaahi founa hala ke fakafou mai 'a e ngaue kiate kita ki he'ete lelei pe koe lelei 'a ha taha 'oku 'ikai 'a'ana 'ae ngaue.
- (6) Koe 'ikai ke tufaki 'ae pa'anga'o fakatatau moe fiema'u:
 - (A) Ko hono ma'u ha koloa mei ha tokotaha 'i he aleapau, pe 'oku 'iloa ko e founa fakalao, 'o ngaue'aki ke totongi'aki pe tufaki, 'o tatau ai pe pe koe koloa mei ha 'api pe koe koloa 'a e tokotaha koia 'i he mahu'inga tatau, 'o ngau'eaki pea hoko 'a e koloa 'a e tokotaha koia koia ko 'ene koloa pea 'ikai ma'u 'a e totongi na'e fiema'u pe ko hono tufaki.
 - (B) Ko hono ma'u 'oha ngaahi ngaue fakafo'ituitui meiha kau ngaue 'ihe aleapau pe tohi nima fakalao ke totongi'aki pe tufaki ki ha tokotaha kehe hono tolu 'o ngaue'aki 'a e akauni 'a e kautaha, 'i he'ilo'ilo pau 'o 'ikai ma'u 'ai 'ae totongi pea 'ikai lava ke tufaki 'i he taimi totonu.
- (7) Ma'u, pe tukuatu ;a e koloa 'a ha tokotaha 'ihe 'ilo'ilopau koe koloa kaiha'a, koe taumu'a ke kaka'i'aki 'a e tokotaha 'oku ha'ana 'ae koloa.

- (8) Kaiha'a falekoloa:
- (A) Fufu'i pe 'ave 'a e ngaahi koloa pe 'u naunau 'a e falekoloa 'a e Potungaue Ako pe koe feitu'u fakafetau'aki 'a e Potungaue Ako ko e taumu'a kaka.
 - (B) Ko hono liliu 'a e ngaahi tag totoni 'a e ngaahi koloa pe naunau fefakatau'aki 'ihe falekoloa 'a e Potungaue Ako pe koe ngaahi feitu'u fefakatau'aki 'a e Potungaue Ako koe taumu'a kaka.
 - (C) Ko hono 'ave 'ae ngaahi koloa pe naunau fefakatau'aki 'a e Potungaue Ako mei he ngaahi feitu'u fefakatau'aki ki ha koniteina pe ha feitu'u koe taumu'a kaka.

"Halaloto'api" 'oku 'uhinga ia ki he hu pe nofo 'i he 'apiako pe ko ha toe 'apiako pe 'a e Potungaue Ako hili ia hano fakatokanga'i 'e ha 'ofisa ma'u mafai pe 'ofisa Polisi ke mavahe mei ai.

"Li'aki ako ta'e poaki" 'oku 'uhinga ia ki he li'aki 'a e tokotaha ako mei he 'ene kalasi pe ngaahi kalasi pe mei he loto 'apiako ta'e ma'u ha ngofua mei he Puleako pe koe tokotaha kuo fili'i. Eff 9/1/82; am 5/23/86; am and comp 7/19/93; am and comp 5/19/97; am and comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: Hawaii Const. Art. X, §3; HRS §§302A-101, 302A-1101, 302A-1112, 302A-1134, 302A-1134.5)

§8-19-3 Ko hono ngaue'aki. (a) Koe ngaahi 'aleapau pe tu'utu'u ni 'o e vahe ni 'e ngaue'aki kotoa ia ki he fanau ako 'oku nau lesisita 'i he ako 'a e Pule'anga 'i he lolotonga oe fa'ahi 'ako lolotonga, pea mo e ako he tutuku 'ae taimi mafana pe summer, pe ko ha toe fetu'utaki fekau'aki moe ta'u pe tanaki atu pe koe ngaahi taimi 'i tu'a mei he taimi ako, fanau ako nofoma'u 'oku nau ako nofoma'u 'o nau kau atu ki he ngaahi lao na'e fa'u 'ehe ako pea felotoi ki ai 'a e matu'a 'i tohi nima pe kau tauhi fanau 'a e fanau ako nofoma'u,

(b) Koe ngaahi lao fakaako pe administrative 'a Hauai'i ki he fanau ako 'oku nau uesia ha fa'ahinga mahaki 'o e sino 'e ngaue'aki ia ki hono 'ako'i 'a e fanau ako 'oku nau lava ke ma'u 'a e ngaahi faingamalie makehe ki he ako pe koe ngaahi ngaue 'oku fakaha atu he vahe ni.

(c) Fakatatau ki he Puleako pe koe tokotaha kuo fili'i 'i he kongavahe 2 kuo pau ke fakakau atu 'a e kau Talekita 'oe ako he tutuku 'ae taimi mafana pe summer koe taumu'a pe ki hono ako'i pe lehilehi'i lolotonga 'ae ako 'i he mafana pe summer.

(d) Koe tautea lolotonga 'oe tutuku pe ako he tutuku 'oe taimi mafana pe summer, 'oku fakamafa'i ia 'ehe kongavahe 3. Ko hono

tautea 'oe fanauako 'oku nau ma'u 'a e ngaahi tokoni makehe 'oku fakamafai' ia 'e he konga-vahe 2 pea moe ngaahi fakahinohino moe ngaahi fiema'u 'ae ngaahi lao 'oe fakaako pe administrative pe pule 'o Hauai'i ki he fanau ako 'oku mahamahaki honau sino.

(e) Koe ngaahi kaisi kotoa pe 'oku felave'i moe tokotaha ako 'o fekau'aki moe ngaahi ngaahi tautea fakaako pe administrative pea mohono lipooti 'o fakatatau ki he vahe 8-34. 'E tanaki atu kiai 'a e fanau ako 'oku nau ma'u 'ae ngaahi tokoni mavahe kihe ngaahi ngaue fakaako, 'e mahulu hake ma'u pe 'a e ngaahi tu'utu'u ni 'a e ngaahi lao fakaako pe administrative 'a Hauai'i ki he fanau ako 'oku nau mahamahaki.

(f) 'E 'ikai fai ha ngaue fekau'aki moe tuli fakataimi, pe ko ho tautea'i pe fakafetongi koloa tupu mei he maumau kuo hoko pe fai ha ta'etokanga tukukehe 'aia 'oku ha atu 'i he vahe ni.

(g) Koe ngaahi me'a kotoa felave'i moe ngaahi faka'eke'eke pe ngaahi fakahu 'a e Polisi pe fakatou'osi, 'e fakahinohino'i 'ae fanauako pe pule'i ia 'o fakatatau moe vahe ni. [Eff 9/1/82; am 5/23/86; am and comp 7/19/93; am and comp 5/19/97; am and comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: Hawaii Const. Art. X, §3; HRS 302A-1101)

§8-19-4 Koe ngaahi tu'utu'uni taau taha. Ka 'iai ha tu'utu'u ni 'i he vahe ne pe ko ha fa'ahinga tohi ki ha tokotaha pe ha me'a na'e hoko kuo fakata'e'aonga'i ko hono fakata'e'aonga'e 'ikai ke ne uesia 'e ia 'a e ngaahi aleapau pe tu'utu'u ni pe tohi 'oe vahe 'oku ne fakahoko mai ha ngaahi tu'utu'u ni pe ngaahi tohi 'o e vahe koia 'oku ne fakata'e'aonga'i 'a e tu'utu'u ni pe tohi pe 'au mai ki he taimi ni koe ngaahi aleapau 'oe vahe ni 'e tu'u makehe pe ia.

KONGA-VAHE 2

KOE 'ULUNGAANGA TA'E TAAU PE MO HONO TAUTEA LOLOTONGA 'O E FA'AHU TA'U LOLOTONGA 'O E AKO

§8-19-5 Ngaahi tautea; 'ae ma'u mafai (a) Tuli fakataimi kuo laka hake he 'aho 'e hongofulu (10) pe koe tuli fakataimi 'o e tokotaha ako 'o laka hake he 'aho ako 'e hongofulu 'i he foi vaha'a taimi ako pe 'e taha pe semester, 'oatu ki ha pule toe ma'olunga ange, tuli, moe toe fakalahi 'oha fakamavahe'i 'oha fakamoveuveu pe palopalema 'e faka'ata mo fakangofua pe ia 'ehe Pulelahi fakavahe.

(b) Ko e tuli fakataimi pe fakamavahe'i 'o ha fakamoveuveu pe palopalema 'oku si'i hifo pe 'aho 'e hongofulu (10) 'e faka'ata mo fakangofua'i ia 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i.

(c) 'i hono fakakaukau'i 'oe tautea ke fakahoko, kuo pau ke hanga 'e he Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'o fakakau 'ae 'uhinga moe taumu'a na'e fakahoko ai 'a e hia 'e he tokotaha fai hia, 'ae natula moe mamafa 'oe hia, ha 'ene uesia kihe tokotaha ako kehe 'o tatau ai pe pe na'e fakahoko fakafo'i tuitui pe fakakau kengi, moe ta'u 'oe tokotaha fai hia, pe ko 'ene 'uluaki fai hia 'eni pe ko 'ene toutou hoko 'eni. [Eff 9/1/82; ren §8-19-4, 5/23/86; am and comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §§302A-1112, 302A-1002) (Imp: HRS §§302A-1112, 302A-1002)

§8-19-6 'Ulungaanga 'oku tapu; ngaahi hia he kalasi. Ia) Koe ngaahi 'ulungaanga 'eni 'oku tapu kihe fanau kotoa pe 'oku nau ihe 'ako 'a e Pule'anga, pe 'i loto'apiako, pe 'i he ngaahi feitu'u 'a e Potungaue Ako, pe 'ihe 'u me'alele 'a e Potungaue Ako, pe lolotonga 'o ha fakataha pe katoanga 'o ha polokalama 'oku siponisa 'ehe Potungaue Ako 'o tatau ai pe pe 'i tu'a pe 'i loto 'apiako.

(1) Ngaahi hia kalasi A:

- (A) Taa pe fakalavea'i;
- (B) Kaiha'a hu fale fakapo'uli;
- (C) Ngaue'aki pe ma'u ha fa'ahinga me'angaue fakatu'utamaki pe fa'ahinga faito'o kona tapu;
- (D) Ngaue'aki pe ma'u ha ngaahi me'atau fakatu'utamaki;
- (E) Ngaue'aki, ma'u pe fakataku atu 'oe fa'ahinga me'angaue kihe faito'o kona tapu;
- (F) Fakamalohi'i ke ma'u ha pa'anga pe koloa mahu'inga;
- (G) Fuhu;
- (H) Ngaue'aki pe ma'u ha fa'ahinga me'afana;
- (I) Tamate tangata;
- (J) Ngaue'aki, ma'u pe fakatauatu 'ae fa'ahinga faito'o 'oku ta'e fakalao;
- (K) Ngaue'aki, ma'u pe fakatauatu 'ae fa'ahinga kavamalohi
- (L) Maumau'i pe faka'auha ha fa'ahinga koloa pe naunau;
- (M) Kaiha'asi fakamalohi;
- (N) Ngaahi hia fakalielia pe fe'auaki; pe
- (O) Fakamanamana'i ngaue'aki 'ae fakailifia'i pe terroristic.

(2) Ngaahi hia kalasi B:

- (A) Fakaehaua;

- (B) Fakaehaua ngaue'aki 'ae Cyber;
 - (C) 'Ulungaanga ta'emaau;
 - (D) Ngaue loi'i 'aki 'ae me'a fakaongo;
 - (E) Tohi nima kaka;
 - (F) Va'inga pa'anga;
 - (G) Fakahoha'asi pe Ta'etukunoa'i
 - (H) Faka'aluma'i pe Manuki'i;
 - (I) Ngaue'aki pe ko hono ma'u ta'e veiveiua pe fakatou'osi 'a e ngaahi naunau pe me'angaue pe fakatou'osi 'i he Initaneti.
 - (J) Kaiha'a; pe
 - (K) Hala loto'api 'i he feitu'u pe 'elia 'oku tapu
- (3) Ngaahi hia kalasi C:
- (A) Lea kapekape;
 - (B) Li'aki ako;
 - (C) Ta'e fieongo;
 - (D) Ngaue'aki pe ma'u 'oe peni laisa pe laisa fakatoumata;
 - (E) Mavahe mei he loto'apiako ta'ema'u ha ngofua;
 - (F) If Tapaka pe ngaue'aki e fa'ahinga tapaka kene pule'i e sino; pe
 - (G) Li'aki ako ta'e poaki
- (4) Ngaahi hia kalasi D:
hono ma'u 'ae ngaahi koloa fefakatuaaki fakavaha'a fonua 'oku tapui 'ehe lao
- (B) Ngaahi fanga ki'i palopalema iiki; pe
 - (C) Ngaahi lao fakaako kehe.
 - (i) Mo ha toe 'ulungaanga pe to'onga 'oku fakaha atu pe tapui 'ehe lao 'a e ako. Koe ngaahi lao fakaako taau taha 'oku fiema'u ia ke pulusi atu ke malava ke ma'u atu 'i hono 'a'ahi 'oe ngaahi 'ofisi 'o e ako pea fakahoko ki he fanauako, kaungaue 'a e ako, pea moe matu'a 'a e ngaahi 'ulungaanga 'oku tapui 'i he Kalasi A ki he D oe sekisoni ni.
 - (ii) 'E 'ikai ha tautea 'e fakahoko pe toe tautea mamafa ange 'e fakahoko 'i hano maumau'i 'ae lao taau taha fakaako hange ko hoko hia Kalasi D.

(b) Ko ha tokotaha ako 'oku ne ma'u ha me'afana 'oku fiema'u ke tuli ia mei he ako 'o 'oua na'a toe laka hake ha ta'u fakaako 'e taha. Ko'ete ngaue'aki pe ma'u ha me'afana 'oku tapu ia 'i he loto 'apiako, pe koe toe ngaahi feitu'u kehe 'ae Potungaue Ako pe koe ngaahi me'alele 'a e Potungaue Ako, pe lolotonga 'o ha fai 'aha fakataha pe katoanga 'oku siponisa 'ehe Potungaue Ako 'o tatau aipe pe 'i loto pe tu'a 'apiako tukukehe 'a e ngaahi timi sipoti, ngaahi kalapu pe taimi 'oku fai ai 'a e ako 'a e kau 'ofisa junior (JROTC) ngaahi polokalama sipoti fana pe 'ako tau, pe ha ngaahi fa'ahinga fe'auhi. Koe Pulelahi 'oe Ako pe koe tokotaha kuo fili'i tene malava 'o toe liliu 'a e tuli 'o ha tokotaha ako 'oku ne ma'u mo ha me'afana 'o fakataha pe ki he keisi taki taha. Ka 'iai ha tokotaha ako 'oku tuli meihe ako, kuo pau me 'oatu kiate ia ha fa'ahinga faingamalie ako makehe pe ha founa 'e tokoni'i ai 'ene ako 'o hange 'oku ha atu 'i he sekisoni 8-19-11.

(c) Ko ha tokotaha ako 'oku ne ngaue'aki, ma'u pe fakatauatu ha ngaahi me'atau fakatu'utamaki hange koe hele kamosi, pe ha hele maumau, kavamalohi, pe fa'ahinga faito'o 'oku ta'e fakalao 'oku lolotonga hoko koe tokotaha ako, 'e fakamavahe'i ia mei he ako 'o fe'unga moe 'aho ako 'e hingofulu ma ua (92). Ka 'iai ha tokotaha 'ako 'oku ne ha ngali kona mei hano ngaue'aki 'o ha kavamalohi, pe faito'o kona tapu kimu'a kene ha'u ki he ako pe 'i ha fa'ahinga fakataha'anga pe fakataha 'ae ako 'oku 'iai e kau taki 'i apiako pe koe toe feitu'u kehe 'ae Potungaue Ako, pe 'ihe 'u me'alele 'ae Potungaue Ako, pe lolotonga fai 'oha katoanga pe fakataha'anga 'oku siponisa 'ehe Potungaue Ako 'o tatau aipe pe 'i tu'a pe 'i loto 'apiako 'e fakamavahe'i ia mei he'ene kau kiha polokalama 'ae ako pea kuo pau ke ngaue'aki 'ae ngaahi naunau kakato'oku ne tala pe 'oku fiema'u ke 'oatu 'a e tokotaha koia ki he feitu'u kenau tokoni kiai 'o fakataha moe sekisoni 302A-1134.6(f), Hawaii Revised Statutes. Kuo pau ke muimu'i kakato 'ehe kau taki 'oe ako 'ae ngaahi aleapau 'oe vahe ni ki hono fakatotolo'i 'ae me'a kuo hoko pea fakaha ke 'ilo'i 'ehe matu'a 'ae tautea kuo fakahoko. Tanaki atu kiai kuo pau ke alea'i 'ehe kau taki 'oe ako ha tokotaha fai sivi kuo 'osi ako'i kene sivi 'ae tokotaha ako. Kuo pau ke fai 'ehe tokotaha faisivi ha tohi 'o fakaikiiki ai 'ae sivi pea fakaha 'ae ola 'oe sivi ki he kau taki 'oe ako. 'E fakahoko leva 'ehe kau taki 'oe ako 'ae ola 'oe sivi kihe famili, koe ha 'ae aleapau pe tu'utu'uni 'a e lao, pea moe ngaahi feitu'u tokoni fakafalemahaki 'oku nau fai hono toe sivi'i fakaikiiki 'a hono ngaue hala'i 'aki 'oe faito'o kona tapu. 'i he lolotonga 'ae taimi sivi 'e 'eke ai 'ehe tokotaha sivi ha ngaahi fehu'i ke malava ke 'ilo'i pe koe ha 'ae tu'unga 'oku 'iai, pe ma'ulalo, ma'olunga pe fakatu'utamaki 'ae faito'o kona tapu na'e ngaue'aki. 'E toe fakahoko ha toe sivi faka'auliliki ke mahino pe na'e 'iai ha palopalema pea koia kuo pau leva ke 'oatu ha ngaahi tokoni

fakafaito'o. Ka hoko atu ha toe vakai'i fakafaito'o, koe fanauako 'oku 'iai 'enau 'inisiua fakafaito'o 'oku fiema'u kenau fetu'utaki ke 'ai ha'anau appointment. Ko kinautolu 'oku ngofua kenau fai ha ngaahi sivi faka'auliliki, koe kau certified substance abuse counselors (CSAC), psychiatrists, advanced practice registered nurses (APRN), psychologists, and licensed clinical social workers. 'E lava ke fakangofua 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i ha tuli fakataimi 'o fe'unga mo ha 'aho ako 'e taha (1) kihe hongofulu (10). 'E lava ke fakangofua 'e he Pulelahi fakavahe ha 'aho 'o laka hake he 'aho 'e hongofulu (10). 'i hono fakahoko 'oe ngaahi tautea ni 'oku fiema'u ke hanga 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'o fakakau atu 'ae natula moe mamafa 'oe hia na'e fai, ha 'ene uesia kihe tokotaha kehe, koe ta'u 'oe tokotaha fai hia, pea ko'ene toe hoko 'eni pe 'ikai. Ka fakamavahe'i 'ae tokotaha ako meihe ako 'oku fiema'u ke mahino 'oku hanga 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'o 'oatu 'ae ngaahi polokalama ako kehe, ngaahi tokoni 'oku fe'unga mo taau moe tokotaha ako, pea 'oku mahino 'e 'oatu 'ae tokotaha ako ki he ngaahi feitu'u ke ma'u tokoni fakafaito'o ai pe fakatou'osi 'oku pehe 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i ke 'ave ki ai 'ae tokotaha ako 'i he'osi ha'ana fepotalano'aki moe kau 'Ofisa ngaue 'ae ako pe fakatatau ki he ngaahi lao fakaaako pe administrative 'a Hauai'i ki he fanauako 'oku nau mo'ua ha fa'ahinga mahaki 'oe sino, 'i ha'ane hoko.

(d) 'Oku fiema'u ke fakahoko 'a e tautea ki he ngaahi kalasi hia kotoa pe 'o kamata pe me he Kindergarten 'o 'au ki he Kalasi 12 'o fakatatau moe ngaahi founa moe tu'utu'u ni na'e fa'u 'i he vahe ni pea moe ngaahi tu'utu'u ni 'a e kau ma'umafai 'oku ha atu he sekisoni 8-19-5. Koe taimi kotoa pe 'oku fakahoko ai ha tautea kuopau pe ke fai ha fiekaunoa ki hono 'ako'i 'a e fanau ki he 'ulungangaanga 'oku taau 'i he taimi 'e fakahoko ai 'ae ngaahi tautea. Koe ngaahi founa 'eni 'oe tautea 'e fakahoko:

- (1) Fakatonutonu moe konifelenisi moe tokotaha ako'
- (2) Fakahu fakaapiako;
- (3) Fakamavahe'i 'a e fakamoveuveu;
- (4) Fakahinohino fakafo'ituitui fakatatau ki he 'ulungaanga palopalema 'ae tokotaha ako
- (5) Tuli fakataimi 'i loto 'apiako;
- (6) Fokotu'u ha founa ako makehe fakataimi; Mole 'o e ngaahi faingamalie;
- (8) Konifelenisi moe matu'a;
- (9) Taimi 'i he 'ofisi;
- (10) Tuli fakataimi 'i ha 'aho 'e taha ki he hongofulu;

- (11) Tuli fakataimi 'i ha 'aho 'e hongogulu ma taha (11) pe toe lakahake;
- (12) Ako 'i he 'aho Tokonaki;
- (13) Tukuatu pe fakamavahe'i;
- (14) 'Oatu ki ha toe founa polokalama ako kehe
- (15) Tuli, pe
- (16) Fakafoki pe fakafetongi;
- (e) Tanaki atu ki he tautea 'oku fakahoko 'oku fiema'u ke ma'u talatalaifale 'ae fanau ako 'o hange 'oku ha atu 'i he kongasekisoni (c) moe (d).
- (f) 'E 'ikai fakahoko ha tautea mamafa kihe fanau'ako 'oku nau maumau'i 'ae ngaahi hia Kalasi D.
- (g) 'E 'ikai ke hai hano tuli fakataimi pe tautea'i mamafa ha tokotaha ako 'oku ne li'aki pe nofo ta'e poaki mei he ako.
- (h) Koe ngaahi founa fakahoko tautea 'oe kongasekisoni (c) moe (d) 'e fakahoko ia koe tautea 'e ngaue'aki 'i he lolotonga 'oe ta'u fakaako.
- (i) 'E toe hoko atu pe 'ae ngaahi tautea kuo fakahoko ki he ta'u fakaako hoko mai kapau na'e fakahoko ai 'ae hia 'ihe vaha'a taimi 'aho 'e 20 pea tutuku 'ae ako'o lau mei he 'aho fakamuimui na'e faiako'i ai 'a e fanau ako 'i he ta'u ako koia. . [Eff 9/1/82; am and ren §8-19-5, 5/23/86; am and comp 7/19/93; am and comp 5/19/97, am and comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: HRS §§302A-1112, 302A-1134, 302A-1134.5)

§8-19-7 Fakamavahe'i 'oha fakamoveuveu pe palopalema. (a) 'E hanga 'ehe Puleako pe koe tokotaha kuo fili'i 'i ha founa fakavavevave 'o fakamavahe'i ha palopalema 'a ha tokotaha ako ka mahino mai mei he'enu fekumi koe to'onga 'ae tokotaha ako 'oku hoko ia koe fakamanamana ki he'ene malu'i fakaesino 'o'ona pe fanauako kehe pe ko 'ene to'onga 'oku hoko ia koha fakamoveuveu pe hoko ai hano fakamavahe'i fakavavevave ke malu'i 'ae totonu 'ae fanauako kehe ke hoko atu 'enu ako pea hao mei he fakamoveuveu.

(b) 'i hano fokotu'utu'u 'o ha fakamavahe'i 'oha palopalema, kuo pau ke fai 'ae lelei taha 'ae ngaahi ako ke fai ha fetu'utaki telefoni he vave taha ki he matu'a.

(c) 'E hoko atu aki ha toki ke 'oatu hangatonu pe meili'i ki he matu'a 'o fakaha'ai 'ae palopalema na'e fakamavahe'i. 'Oku totonu ke ha 'i he tohi 'ae ngaahi me'ani 'oku ha atu:

- (1) Ngaahi tuku'aki'i kuo fai 'ae ngaahi to'onga 'oe hia na'e fai 'ehe tokotaha ako ke tupunga ai hono fakamavahe'i.
- (2) Koe ngaahi tuku'aki na'e fai na'e
- (3) Koe tohi 'oe tautea pe ngaahi tautea; pea
- (4) Koe tohi 'oe 'aho konifelenisi, taimi, feitu'u na'e tukuatu 'ehe 'ofisi 'oe ako ke fakataha moe matu'a.

Koe tatau 'oe tohi fakatokanga kihe palopalema na'e fakamavahe'i kuopau ke meili'i ia kihe Pulelahi fakavahe. 'E tanaki atu ki he tohi fakatokanga ki he hono fakamavahe'i 'oha palopalema 'oku fiema'u ia 'ehe kongasekisoni ko 'eni ke hanga 'ehe Pule'ako moe tokotaha kuo fili'i 'o fai hano fakapapau'i 'a e tohi fakatokanga ki he matu'a he telefoni.

(d) Koe tokotaha ako na'e fai hono fakamavahe'i koha palopalema kuo pau ke fakangofua ia ke foki ki he ako he vave taha 'i he'ene 'osi pe 'ae palopalema na'e hoko.

(e) Koe hono fakamavahe'i 'oha palopalema 'e 'ikai ngofua ia ke toe laka hake ha'e 'aho ako 'e hongofulu (10), tukukehe ka fakangofua 'e he Pulelahi fakavahe 'o ka na'e fai ha tohi tangi. . [Eff 9/1/82; am and ren §8-19-6, 5/23/86; am and comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: HRS §302A-1112)

§8-19-7.1 Fakatotolo. (a) 'i he'ene 'osi pe hano fakamavahe'i 'oha palopalema pe koe tui 'a e Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'oku 'iai 'ena 'uhinga na'e kau 'ae tokotaha ako 'iha fa'ahinga me'a ke hoko ai hano tuli fakataimi, kuo pau leva ke kamata leva 'e he Puleako pe tokotaha kuo fili'i ha fakatotolo.

(b) 'I hano fai 'o ha fakatotolo, 'oku fiema'u ia ki he Puleako pe tokotaha kuo fili'i kena fai'ena lelei taha ke fai ha fetu'utaki ki he matu'a 'i he vave taha 'oku fai ha fakatotolo 'ehe ako. 'i hano 'osi ha ngaahi feinga na'e fai pea mahino ki he Puleako pe tokotaha na'e 'ikai fai ha fetu'utaki moe matu'a kuo pau leva ke fakahoko 'ehe ako ha fakakakato 'oe fakatotolo. Ka hanga leva 'e he Puleako pe tokotaha kuo fili'ii kena fai 'ae fakatotolo 'oe fakahok oha tautea mamafa 'o 'ikai ko hono fakamavahe'i 'oe palopalema, kuo pau leva ke hanga 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'ihe'ene kakato 'ae fakatotolo 'o fai ha lipooti tohinima 'o kau ai 'a ngaahi fakaikiiki 'oe fakamatala moe faka'eke'eke 'ae kau fakamo'oni moe ngaahi me'a kuo fakamo'oni'i, pea moe 'uhinga pe ngaahi 'uhinga 'ae Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'oku na pehe ai ke fakahoko ha tautea.

(c) Kuo pau ke hanga 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'o 'oatu kihe matu'a ha tohi 'oe ngaahi me'a kuo nau ma'u 'o fekau'aki moe tokotaha ako. Ka faka'ikai 'ehe tokotaha ako pe matu'a 'ae faka'ilo pe ngaahi faka'ilo kuo fai, kuo pau ke hanga leva 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'o 'oatu ki he tokotaha ako pe matu'a 'ae ngaahi fakamo'oni pe ngaahi tohi na'ane poupou'i 'enau ngaahi tukuaki'i na'e fai 'ehe kau Ofisa ngaue. 'Oku 'iai 'ae faingamalie kihe matu'a pe tokotaha ako ke fai ha'ana fakamatala 'oe me'a na'e hoko 'i he'ena lea 'anaua.

§8-19-8 Tuli fakataimi. (a) 'i he taimi kotoa pe 'oku pehe ai 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'oku 'iai 'ena 'uhinga kena tui na'e kau 'ae tokotaha ako l ha fa'ahinga to'onga kene fakatupunga hano tuli fakataimi, kuo pau leva ke fai 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i he vave taha hano fakatotolo'i 'oe me'a na'e hoko. 'i he'ene 'osi pe kakato 'ae fakatotolo moe ngaahi tukuaki'i kuo fai, 'e malava p eke tuli fakataimi 'ae tokotaha ako 'o ka pehe 'ehe Puleako pe tokotaha ako koe ngaahi tukuaki'i 'oku mo'oni. Kuo pau ke hanga 'e he Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'o fai ha toki ki matu'a 'o 'oatu ai 'ae ngaahi tukuaki'i kuo fai pea mo ngaahi tautea kuo fakahoko.

(b) 'O ka hanga 'ehe tokotaha ako pe matu'a 'o faka'ikai'i 'ae faka'ilo pe ngaahi faka'ilo kuo fai kuo pau leva ke hanga 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i ke fakahoko ki he matu'a moe tokotaha ako 'a e ngaahi tohi fakamo'oni 'ae kau ma'u mafai 'ae ako pea moe ngaahi tohi 'oe ngaahi me'a 'oku ne poupou'i 'ae tukua'ki kuo fai 'e kau 'Ofisa ngaue 'ae ako. 'E tukuatu kihe tokotaha ako pe matu'a 'ae faingamalie ke na fakahoko mai 'ae me'a na'e hoko 'i he lea 'ae tokotaha ako. Tukukehe, ka 'ikai ke mahino kihe tokotaha ako 'ae mamafa moe fakamatoato 'oe ngaahi faka'ilo kuo fai, koe natula pe ngaahi nunu'a kovi 'e fakahoko aki pe koe ta'u 'oe tokotaha ako, pe ko hono poto pe anga maheni 'o hoko sia ai ha faingata'a ke fai ha fetu'utaki pe fepotalanoa'aki , 'e hanga leva 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'oe fai ha kole ke kau mai 'a e matu'a ki he fepotalanoa 'e fai.

(c) Ka laka hake he 'aho 'e hongofulu (10) 'a e ngaahi aho 'oe tuli fakataimi 'i he ta'u fakaako 'e taha, kuo pau ke fai 'ae ngaahi me'a 'oku tu'utu'uni 'ehe vahe tukukehe 'aia 'oku fakaha'i 'ehe lao.

(d) Kuo pau ke 'oatu kihe matu'a 'ae fakatokanga 'ihe potalanoa 'o fekau'aki moe ha hono loloa pe fuoloa 'oha tuli fakataimi. Kimu'a ia kuo pau ke 'oatu 'ae fakatokanga 'i he telefoni 'o ka lava, pea moe tohi nima

ke 'oatu hangatonu ia kihe matua' pe ko hono meili'i 'e he'ene kakato 'oe fakatotolo. Koe tohi ki hono tuli fakataimi kuo pau ke tohi nima atu ki ai 'ae ngaahi me'a ko'eni:

- (1) Koe ngaahi tuku'aki'i 'oe ngaahi hia pe to'onga makehe na'e fai 'ehe tokotaha ako ke hoko ai hano tuli fakataimi;
- (2) Ko hono fakamo'oni 'oe ngaahi tuku'aki'i 'oe ngaahi to'onga na'e fai;
- (3) Ko e tohi 'oe tautea pe ngaahi tautea; pea
- (4) Ko e tohi 'oe 'aho 'oe konifelenisi, taimi, pea moe feitu'u na'e tukuatu 'ehe 'ofisi 'oe ako ki he matu'a kenau fakataha ai.

Koe tatau 'oe tohi fakatokanga kuo pau ke meili'i ia kihe Pulelahi fakavahe. Tanaki atu ki he tohi 'ae fiema'u 'ae kongasekisoni ni, kuo pau ke feinga 'ae Puleako ke fakapapai'i 'oku fai ha fetu'utaki telefoni ki he matu'a. [Eff 9/1/82; am and ren §8-19-7, 5/23/86; am and comp 7/19/93; comp 5/19/97; am and comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: HRS §302A-1112)

§8-19-9 Koe founga 'eni 'e fai 'aki 'ae tuli fakataimi 'o ka laka hake he 'aho 'e hongofulu (10), 'oatu 'oe tautea kiha feitu'u kehe, pe tuli pe fakamalolo'i 'osi. (a) Ka fakatefito mei he fakatotolo pea ka tui 'ae Puleako pe tokotaha kuo fili'i na'e kau 'ae tokotaha ako 'i ha fa'ahinga to'onga ke ne maumau'i 'ae konisitutone 'oe vahe ni, pea ka pehe pe fokotu'u mai 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'oku totonu ke fakahoko ha tautea mamafa 'o 'ikai ko hono fakamavahe'i 'oe palopalema, kuopau leva ke hanga 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'o fakahoko he vave taha ki he Pulelahi fakavahe ke fakahoko 'ae ngaahi tu'utu'uni 'oe tautea pe mo fai ha fepotalanoa moe Pulelahi fakavahe kene 'omai ha ngofua.

(b) 'I he taimi'ema'u ai ha ngofua fepolotalanoa meihe Pulelahi fakavahe kuo pau ke fai 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'a 'ena lelei taha ke fakahoko ki he matu'a 'ae:

- (1) 'A hono lahi pe fakamatoato 'oe tautea na'e fakahoko,
- (2) 'Oku 'iai 'ae faingamalie ke fai ha fakatangi, pea
- (3) 'E fakahoko leva he vave taha 'ae tautea 'e fai.

(c) 'I he vaha'a taimi 'oe 'aho 'e tolu (3) 'i hono fakahoko mai ha fakangofua fepolotalanoa mei he Pulelahi fakavahe, kuo pau ke hanga 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'o meili'i 'a e tohi fakatokanga 'oe mamafa 'oe tautea kuo fakahoko pea moe foomu pe tohi tangi kihe matu'a. 'E fe'unga pe ke fakahoko mai 'ae tohinima fakamo'oni 'oe Pulelahi fakavahe 'i he foomu 'oe tautea mamafa 'o tatau ai pe pe 'e fax

mai pe 'i ha founa tohi faka'elekitonika. Koe tohinima fakatokanga ni 'o fekau'aki moe tautea mamafa kuo pau ke fakaha'i ai 'ae ngaahi me'a ni:

- (1) Koe ngaahi tuku'aki'i 'oe ngaahi hia pe to'onga makehe na'e fai 'ehe tokotaha ako ke hoko ai hano tuli fakataimi;
- (2) Ko hono fakamo'oni'i 'oe ngaahi tuku'aki'i 'oe ngaahi to'onga na'e fai;
- (3) Ko ha tohi 'oe tautea pe ngaahi tautea; pea
- (4) Koe tohi 'oku fakaha ai 'oku 'iai 'ae totonu 'ae matu'a ke fai ha fakatangi ki he Pulelahi fakavahe 'e 'ihe taimi koia ke hanga ai 'ehe matu'a 'o 'omai 'a e nau fakamo'oni, pe ui ha'ane fakamo'oni kene fakafepaki'i 'ae kau fakamo'oni pea fakafofonga 'e ha taha fakahinohino lao pe ki ha tu'unga 'e hanga 'ehe matu'a 'o 'omai ha tohi nima ki hano fakafofonga'i fakalao ia he 'aho 'e hongofulu ki mu'a ko hono fakahoko 'ae fakatangi.
- (5) Ka 'iai ha tokotaha ako pe matu'a tenau fie faile ha fakatangi, kuo pau ke 'oatu 'ae tohi tangi pea ke ma'u ia 'e he Pulelahi fakavahe 'i he ngata'anga 'oe 'aho pisinisi 'o ho fitu (7) mei he 'aho na'e 'oatu ai 'e fakatokanga ki he tautea mamafa 'e fakahoko. 'E ngofua pe ki he tokotaha ako kene ma'u ako kimu'a ke fakahoko 'a e tohi tangi, tukukehe ka pehe 'e he Puleako koe toe hoko 'ae ma'u ako 'a tokotaha ako kene fakatupu ha fakatu'utamaki kiate i ape kihe fanauako kehe pe koe totonu 'oe fanauako kehe ke fakahoko 'enau 'ako 'iha founa tauta'ina pea 'ikai fakatupu ha moveuveu. Tukukehe, 'o ka 'ikai ke toe kau 'ae tokotaha ako 'i ha fa'ahinga polokalama ako makehe, 'o kau atu ki ai pea 'ikai ke fakangatangata ki he ngaahi polokalama sipoti, ngaahi folau 'ae ako, pe ngaahi kalapu.

(d) 'i hano ma'u 'oha tohi kole ke fai ha fakatangi, 'e hanga leva 'e he Pulelahi 'oe fakavahe 'i he vaha'a taimi 'oe 'aho 'e hongofulu (10) 'o tuku makehe'i ha 'aho ki he fakatangi pea fakahoko atu kihe matu'a 'ae 'aho, taimi moe feitu'u 'e fai ai. Koe tatau 'oe tohi fakatokanga ki he fakatangi 'e 'oatu ia 'i he meili ki he Puleako pe tokotaha kuo fili'i pea moe matu'a 'i he 'aho 'e tahananima kimu'a ke fakahoko 'ae fakatangi. Koe fakatangi 'e fai ia 'e he Pulelahi fakavahe koi a pe ko ho tokotaha mei he Potungaue Ako pe tokotaha kuo fili 'e 'ikai fakapalataha, ko ha 'Ofisa Ngaue 'ae Potungaue kuo fili 'ehe Pulelahi fakavahe koia. 'E fakahoko 'a e tangi 'o ngaue'aki 'ae ngaahi me'a ni:

- (1) 'E 'ikai ke ngofua ki ha toe hu ha taha kihe fakatangi tukukehe ka kole 'e he tokotaha ako pe matu'a ke fakangofua kiha taha pe;
- (2) 'Oku ngofua ki he matu'a pe Puleako pe koe tokotaha kuo fili 'ehe Puleako ke 'iai 'enau totonu ke fakahoko 'ae ngaahi fakamo'oni kuo ma'u, fakafepaki'i 'a e kau fakamo'oni kuo ui, fai ha ngaahi laulea pe tepeiti'i ha fakamo'oni.
- (3) 'E malava ke fakafofonga'i 'eha tokotaha fale'i fakalao a'e matu'a, Puleako pe koe tokotaha kuo fili 'ehe Puleako.
- (4) Koe Pulelahi fakavahe pe koe tokotaha kuo fili 'ehe Potungaue ako 'oku 'ikai ke fakapalataha 'oku 'ikai ke fiema'u ia ken au muimui 'ae ngaahi lao 'oe fakamo'oni kuo ma'u;
- (5) 'Koe Pulelahi fakavahe pe koe toko taha ta'e filifilimanako kuo fili 'e he Potungaue ako kuo pau ke nau 'oatu pe fakahoko atu 'ae ngaahi fakamo'oni kuo ma'u ta'e fakapalataha.
- (6) Koe matu'a, 'i he 'enau fakamole pe 'ae matu'a, 'e malava ke nau lekooti pe ma'u atu ha tatau 'oe ngaahi tepi na'e hiki ai 'ehe Potungaue pe ko ha tatau 'oe ngaahi tohi 'oe tepi na'e lekooti 'oe hopo 'o kapau pe ko ha fiema'u ke fai 'aki hano toe vaka'i'i fakafale hopo. Kuo pau ke hanga 'e he Pulelahi fakavahe pe koe tokotaha ta'e filifilimanako kuo fili 'e he Potungaue kenau lekooti 'ae ngaahi tohi pe hiki tepi 'ae hopo na'e fai.
- (7) Kuo pau ke hanga 'e he Pulelahi fakavahe 'o 'ikai toe laka hake he 'aho ako 'e fitu (7) mei he 'aho na'e tapuni ai 'a e fakatangi 'o fai ha tu'utu'uni 'i he fai tohi 'o fakama'ala'ala pe mahino ai 'a e ngaahi tautea 'e fakahoko pea moe ngaahi 'uhinga na'e makatu'unga ai. Koe tohi nima 'oe tu'utu'uni kuo fai kuo pau ke meili'i pe 'oatu hanga tonu pe ia ki he matu'a, ha tatau 'o e lekooti ki he loea 'ae tokotaha ako, pea moha tatau ki he ako. Ka fakahoko 'ae tautea kuo pau ke hanga 'e he Pulelahi fakavahe 'o fakaha'i 'ae ha 'e lahi 'oe ngaahi 'aho 'e tuli fakataimi ai pea moe taimi 'e kamata ai pea moe taimi 'e 'osi ai pea 'e kau ki he'ene fakakaukau'i 'ae ngaahi 'aho kuo 'osi ngaue'aki 'ehe tokotaha ako.
- (e) 'E lava ke fai ha toe fakatangi 'ae matu'a ki he tu'utu'u ni kuo fai 'e Pulelahi fakavahe 'aki ha 'oatu 'iha tohi nima fakatokanga ki he fakatangi pea fakamahino'i ai pe 'e fiema'u ha toe fakahoko ha hopo ki he Pulelahi 'oe Ako ko pe tokotaha kuo fili'i 'o fakaha'i ai 'ae

ngaahi 'uhinga moe ngaahi fakafealea'aki 'o 'omai fakataha ia moe ngaahi tohi kene tokoni'i moe fakamo'oni 'ae ngaahi fakatangi fakafō'ituitui. Koe tohinima 'oe fakatangi kuo pau ke 'oatu ia hangtonu ki he Pulelahi 'oe Ako pe koe tokotaha kuo fili'i 'i he vaha'a taimi 'o e 'aho 'e fitu (7) mei he 'aho na'e fakahoko ai 'e Pulelahi fakavahe 'a e tohi tu'utu'u ni. Kapau 'e 'ikai ke toe fai ha tohi kole makehe ki ha toe hopo 'e hanga 'ehe Pulelahi fakavahe pe tokotaha kuo fili'i 'o e 'oatu 'a 'ene tu'utu'uni 'o fakatatau ki he ngaahi lekooti 'oe hopo na'e fai 'e he Pulelahi fakavahe pea mo ia na'e 'oatu 'ehe matu'a 'ihe taimi na'e fai ai 'ae tangi. 'E fai leva 'ehe Pulelahi 'oe Ako pe tokotaha kuo fili'i ha tohi aofangatuku 'o 'ene tu'utu'uni. 'E ngofua kihe tokotaha ako kene ma'u ako pe lolotonga 'ia 'oku tatali ki he tangi tukukehe ka pehe 'ehe Pulelahi fakavahe ka hoko atu 'ae ako 'ae tokotaha ako 'e hoko ia ko ha fakatu'utamaki kiate i ape ki he fanauako kehe pe ki he totonu 'ae fanau ako kehe ke hoko atu 'a 'enau ako 'o tau'ataina pea 'oua na'a hoko ai ha fakamoveuveu. Ka tukuatu leva 'ae tokotaha ako mei he ako lolotonga 'oku kei tatali kihe ola 'oe fakatangi, 'e fiema'u ke fai 'ehe Pulelahi 'oe Ako pe tokotaha kuo fili'i 'o fai ha tu'utu'uni 'i he vaha'a taimi 'oe 'aho tohimahina 'e uataha (21) mei he 'aho na'e ma'u ai 'ae kolekihe fakatangi.

(F) 'I he taimi 'e ma'u ai 'ae tohi tangi mei he matu'a, pe mei he tokotaha fale'i fakalao 'ae matu'a, koe tohi tu'utu'uni 'ae Pulelahi fakavahe moe ngaahi tohi kotoa pe moe ngaahi hiki tepi kotoa pe mei he hopo 'oku fakaha atu 'i he konga sekisoni (d) 'oe konga sekisoni ni kuo pau ke 'oatu kotoa ia ki he Pulelahi 'oe Ako pe tokotaha kuo fili'i 'ihe vaha'a taimi 'aho tohi mahina 'e hongofulu (10). 'E hanga 'ehe Pulelahi 'oe Ako pe tokotaha kuo fili'i 'o vakai kakato 'ae ngaahi fakamo'oni na'e ma'u pea fai ha tu'utu'uni 'o fakatatau moe tautea ne fakahoko 'i he vaha'a taimi koe 'aho tohimahina 'e tahafa (14). Koe tu'utu'u ni kuo pau ke tufaki hangatonu pe i ape meili'i kihe matu'a pe koe loea 'oku ha 'i he lekooti. 'E kau atu ki ai moe fakaha ki he matu'a 'oku 'iai 'enau totonu ke fakahoko mai 'i he tohi ha'anau fealea'aki kihe tu'utu'uni na'e fai kihe Pulelahi 'oe Ako pe tokotaha kuo fili'i. Koe tohi kole ke toe fai ha fealea'aki kuo pau ke ma'u ia 'ehe Pulelahi 'oe Ako pe tokotaha kuo fili'i he 'aho 'e nima mei he 'aho na'e 'oatu ai 'ae tu'utu'uni 'ae Pulelahi 'oe Ako pe tokotaha kuo fili'i. 'E malava ke hanga 'ehe matu'a 'o 'oatu 'ae tohi pe fakata'e'aonga'i 'ene totonu ke toe fai ha fealea'aki; 'o kapau, 'oku 'ikai 'iai ha totonu ke fai ha kole feale'aki ta'e tomu'a fakahoko mai he faitohi. Ka hanga leva

'ehe matu'a 'o 'oatu 'ae tohi 'o 'ikai tomui pea mo kole 'a ene totonu ke fai ha toe fealea'aki, kuo pau ke hanga 'ehe Pulelahi 'oe Ako pe tokotaha kuo fili'i 'o fai 'i he vaha'a taimi 'aho ako 'e ua (2) mei he 'aho na'e ma'u ai 'a e tohi kole ke fai ha toe fealea'aki fakaha kihe matu'a 'ae 'aho makehe, taimi pe feitu'u ke fai ai 'ae toe fealea'aki. Koe 'aho 'e fai ai 'ae fealea'aki 'e 'ikai ke toe si'i hifo ia 'e 'aho tohi mahina 'e nima (5) pea 'e 'ikai ke toe laka hake ia he 'aho tohi mahina 'e hongofulu ma fa (14) mei he 'aho na'e fakahoko ai ki he matu'a 'ae 'aho makehe, taimi pea moe feitu'u 'e fai ai 'ae fealea'aki. 'E hanga leva 'e he Pulelahi 'oe Ako pe tokotaha kuo fili'i 'o meili'i 'ae tohi tu'utu'u ni ki he matu'a pe koe loea 'oku ha 'ihe lekooti 'ihe vaha'a taimi koe 'aho 'e tahafa (14) 'oe 'aho 'e fakahoko ai 'ae fealea'aki pe ka hanga 'ehe matu'a 'o fakata'e'aonga'i 'ae totonu 'ae matu'a ke fakahoko 'ae fealea'aki, 'i he vaha'a taimi koe 'aho tohi mahina 'e taha fa (14) mei he ma'u 'ae tohi 'a e matu'a. . [Eff 9/1/82; am and ren §8-19-8, 5/23/86; am and comp 7/19/93; am and comp 5/19/97; am and comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: HRS §302A-1112)

§8-19-10 Ko e fuoloa pe vaha'a taimi 'oe ngaahi tautea. Ka fai ange pea 'ikai lava ke fakahoko 'o ha tautea koe tupu mei hano toe kole, 'e malava p eke 'oatu 'a e tautea kuo fakahoko ki he ta'u ako hoko mai 'i ha fa'ahinga ako pe 'ae Pule'anga 'o 'ikai kau ki ai 'a e ako 'i he tutuku 'oe taimi mafana pe summer.

(b) Ka hoko 'a e to'onga, ke fai ai ha tautea, ka na'e maumau'i 'i ha va'aha'a 'aho 'e uanoa (20) mei he 'aho 'ako fakamuimui ki he fanauako 'i he ta'u fakaako koi a 'e malava p eke toe 'oatu 'a e tautea ki he ta'u fakaako hoko mai 'i ha 'apiako Pule'anga 'o 'ikai kau atu ki ai 'a e ako he tutuku 'ae taimi mafana pe summer.

(c) 'E 'ikai kau 'ae sekisoni ko 'eni kihono maumau'i 'oe ngaahi hia fekau'aki moe me'afana. Koe tautea ki he maumau'i 'oe me'afana 'oku matu'aki tukupau ia ke 'oua na'a toe laka hake ha ta' u fakaako 'e taha.

(d) Tukukehe 'a ia kuo fakaha atu 'i he kongasekisoni (a) moe (b), 'e 'ikai fakahoko ha tautea 'o toe 'ova atu he ta'u fakaako na'e fakahoko ai 'ae faihia. [Eff 9/1/82; ren §8-19-9, 5/23/86; comp 7/19/93; am and comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: HRS §§302A-1112, 302A-1134)

§8-19-11 Ngaahi polokalama fakaako makehe moe tokoni ki he fanauako 'oku na'u maumau'i 'a e vahe ni. (a) 'Oku fiema'u ia ki he

Pulelahi fakavahe ke ne 'oatu ha ngaahi polokalama fakaako makehe pe ngaahi kautaha taau taha 'e fe'unga mo taau moe fanauako kuo fakamavahe'i 'o laka hake he 'aho ako 'e hongofulu (10) pe tuli fakataimi 'o laka hake he 'aho ako 'e hongofulu (10).

(b) Koe fanauako kotoa pe na'e tuli fakataimi mei he 'aho ako 'e taha (1) ki he hongofulu (10), 'oku fiema'u ia ki he Puleako pe tokotaha kuo fili'i kena fakakaukau'i moe 'oatu ha ngaahi polokalama fakaako makehe 'o fakatatau ki he fiema'u 'ae tokotaha ako.

(c) Koe ngaahi lao fakaako pe administrative 'a Hauai'i ki he fanau 'oku nau mahaki'ia fakasino 'e ngaue'aki ia ki he fanau'ako 'oku nau ngofua pe lava 'i he vahe ni. . [Eff 9/12/82; am and ren §8-19-10, 5/23/86; comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: §302A-1112) (Imp: HRS §§302A-1112, 302A-1128)

KONGA-VAHE 3

'ULUNGAANGA TA'E TAAU 'A E TOKOTAHA AKO PEA MO HONO TAUTEA LOLOTONGA 'O E FA'AHU AKO TUTUKU 'I HE TAIMI MAFANA PE SUMMER

§8-19-12 Ngaahi tautea; 'ae ma'u mafai. Koe Talekita 'oe ako pe koe tokotaha kuo fili'i ki he ako 'ihe tutuku 'oe taimi mafana pe summer, kene fakahoko 'ae tautea 'i he ki he fanauako 'oku nau ma'u ako he lolotonga 'ae tutuku 'oe taimi mafana pe summer. [Eff 5/23/86; comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: HRS §302A-1112)

§8-19-13 Ngaahi 'ulungaanga 'oku tapu; hia 'ihe kalasi. (a) Koe ngaahi 'ulungaanga 'eni 'oku tapu kihe fanauako 'oku nau ako 'i he lolotonga 'oe tutuku 'a e ako he taimi mafana pe summer lolotonga 'oe ngaahi houa ako, 'i loto 'apiako, ngaahi feitu'u 'a e Potungaue Ako, 'u me'alele 'a e Potungaue Ako, pe lolotonga 'o ha katoanga pe fakataha 'a e Potungaue 'o tatau ai pep e 'i loto pe 'i tu'a 'apiako.

- (1) Ngaahi Hla Kalasi A:
 - (A) Fakalavea'i;
 - (B) Kaiha'a;
 - (C) Ngaue'aki, ma'u ha ngaahi me'angaue fakatu'utamaki pe ngaahi faito'o 'oku tapu;
 - (D) Ngaue'aki, ma'u 'oe ngaahi me'atau fakatu'utamaki;

- (E) Ngaue'aki, ma'u pe fakatau atu 'ae ngaahi me'angaue 'oku ngaue 'aki ki he faito'o kona tapu;
 - (F) Fakamalohi'i ke ma'u ha pa'anga pe koloa mahu'inga;
 - (G) Fuhu;
 - (H) Ngaue'aki pe ma'u ha ngaahi me'afana;
 - (I) Tamate tangata;
 - (J) Ngaue'aki, ma'u pe fakatauatu 'ae ngaahi faito'o ta'efakalao;
 - (K) Ngaue'aki, ma'u pe fakatauatu 'ae ngaahi me'a fakatupu kona;
 - (L) Maumau'i pe faka'auha ha fa'ahinga koloa pe naunau;
 - (M) Kaiha'asi fakamalohi'l;
 - (N) Ngaahi hia fakalielia pe fe'auaki; pe
 - (O) Fakamanamana ngaue'aki 'ae faka'ilifia'i pe terroristic.
- (2) Ngaahi Hia Kalasi B:
- (A) Fakaehaua;
 - (B) Fakaehaua ngaue'aki 'ae cyber;
 - (C) 'Ulungaanga fakamoveuveu;
 - (D) Me'a fakaongo loi;
 - (E) Tohinima kaka;
 - (F) Va'inga pa'anga;
 - (G) Ta'e tukunoa'i;
 - (H) Faka'aluma'i pe Manuki'i;
 - (I) Ngaue'aki ta'e taau pe fakafehu'ia pe fakatou'osi 'ae ngaahi naunau pe me'angaue ki he Initaneti.
 - (J) Kaiha'asi; pe
 - (K) Halaloto'api he ngaahi 'elia 'oku tapu.
- (3) Ngaahi Hia Kalasi C:
- (A) Lea kapekape;
 - (B) Li'aki Ako
 - © Ta'e fieongo;
 - (D) Ngaue'aki pe ma'u 'oe peni laisa pe laisa fakatoumata;
 - (E) Mavahe mei he loto 'apiako ta'e ma'u ha ngofua;
 - (F) Ifi tapaka pea mo hono ngaue'aki 'oe tapaka; pe
 - (G) Li'aki ako ta'epoaki
- (4) Ngaahi Hia Kalasi D:
- (A) Ngaue'aki pe ko hono ma'u 'ae ngaahi koloa fefakatuaaki fakavaha'a fonua 'oku tapui 'ehe lao.

(B) Fanga ki'i to'onga palopalema 'oku iiki; pe

(C) Ngaahi lao kehe 'ae ako.

(b) Ngaahi hia Kalasi A moe D: Ka 'iai ha tokotaha ako 'oku ne ako 'ihe tutuku 'oe taimi mafana pe summer tene maumau'i ha hia 'e ua mei he ngaahi hia Kalasi C moe D 'oku fakaha'i 'i he sekisoni 8-19-6 'i he lolotonga 'ae taimi ako tutuku he mafana pe summer 'e 'oatu kiate ia ha fakatokanga ki hono 'uluaki maumau'i 'a e hia pea 'e tukuatu ia mei he ako he tutuku 'oe taimi mafana pe summer kane toe maumau'i 'a e lao.

(c) Ka 'iai ha tokotaha ako tene fai ha hia he Kalasi A pe koe Kalasi B 'e tuli ia mei he ako 'ihe tutuku 'oetaimi mafana pe summer. Kimu'a ke tuli 'oku fiema'u ke hanga 'ehe Talekita pe tokotaha kuo fili'i 'oe ako 'i he tutuku 'oe taimi mafana pe summer 'o fakahoko mo fakataha moe matu'a kimu'a ke tuli. Kuo pau leva ke hanga 'ehe Talekita 'oe ako 'i he tutuku 'oe taimi mafana pe summer 'o faile moe lipooti ma'ae Pulelahi fakavahe pea 'oatu 'ae tatau 'oe lipooti ki he matu'a.

(d) Koe Talekita pe tokotaha kuo fili'i kihe ako 'ihe tutuku 'ae taimi mafana pe summer 'i he tu'unga fakatu'utamaki tene lava ke fakamavahe'i ha tokotaha ako 'i he vave taha 'oka ha mahino koe to'onga 'ae tokotaha ako koia 'oku hoko ia koe fakamanamana ki he malu fakaesino 'oha tokotaha kehe pe 'oku hoko ko ha fakamoveuveu lahi ke hoko ai hono fakamavahe'i ke malava ke malu'i 'ae totonu 'a e fanauako ke hoko lelei atu 'enau ako 'o ta'euesia. 'iha tu'unga ka toe foki mai 'ae tokotaha ako kuo pau ke fakataha 'ae Talekita moe tokotaha fil pea moe matu'a moe tokotaha ako. 'E 'ikai ngofua ke toe foki mai ha tokotaha ki he 'ako ta'e fai ha fakataha. 'Oku fiema'u ke faile 'ehe Talekita pe tokotaha kuo fili'i, ha lipooti ma'ae Pulelahi fakavahe, pea 'oatu 'ae tatau 'oe lipooti ki he matu'a. [Eff 5/23/86; am and comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: HRS §302A-1112)

KONGA-VAHE 4

HUA FAKAAKO MO HONO FA'OA

§8-19-14 Koe Lao ki hono fakaava mo a'ahi 'ae Loka
tuku'anga 'a e fanau ako. Koe ngaahi loka 'a e Ako 'oku 'oatu ma'ae

fanauako 'i loto 'apiako 'oku fiema'u ia ke fakaava moe 'a'ahi ('o ngaue'aki 'a e kuli kene fakananamu) 'e he kau 'Ofisa ngaue 'ae Ako 'i ha fa'ahinga taimi pe, 'o tatau ai pep e 'oku 'iai hano 'uhinga pe 'ikai, koe ngaahi kumi 'oku 'ikai koe 'uhinga koe matakali 'oe tokotaha ako, pe lanu, pe koe feitu'u 'oku ha'u mei ai, pe tukufakaholo, pe fefine pe tangata, pe kohono ko 'ene to'onga, pe siasi 'oku kau ki ai, pe 'oku mahamahaki, koe ko ha toe fa'ahinga 'oku kau ki ai. 'i he sekisoni 8-19-15 'oku 'ikai ha ai ha fa'ahinga founa pau ki hono fakaava mo 'a'ahi 'a e ngaahi loka tuku'anga 'ae fanauako 'o au k ihon ongaue'aki 'a e kuli fakatotolo kene fakananamu 'a e ngaahi loka. 'Oku 'ikai ke 'iai ha fakangatangata ia ki he sekisoni 8-19-15 ki he 8-19-18 pe felave'i moe lao fakalukufua 'a e ako ki he fekumi mo fa'oa 'oku ne fakaha ai kene fakatupu ha pehe 'ehe fanau ako kenau mahalo ai 'oku fakapulipuli 'enau ngaahi loka. Koe tokotaha ako kotoa pe 'oku totonu ken au 'ilo'i ko 'enau ngaahi loka 'oku fiema'u ia he taimi kotoa p eke fakaava pea 'a'ahi 'o 'au ki he ngaue'aki 'a e kuli fakatotolo kene fakananamu 'uhinga pe ta'ehinga. [Eff 5/23/86; am and comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: Hawaii Const. Art. X, §3; HRS §§302A-1101, 302A-1112)]

§8-19-15 Koe ngaahi lao fakalukufua 'ae ako ki he kumi moe fa'ao. Tukukehe ka 'oku ha atu 'i he sekisoni 8-19-14 fekau'aki moe ngaahi loka tuku'anga me'a 'a e fanau ako, 'oku 'iai 'a e 'uhinga lelei ke pehe 'ehe fanauako 'oku 'iai 'enau totonu kihe fakapulipuli ki he'enau 'u me'a fakafo'ituitui 'i he loto 'apiako, pe ki he ngaahi feitu'u kehe 'ae Potungaue Ako, 'i he ngaahi me'alele 'ae Potungaue Ako, pe lolotonga 'o ha katoanga pe fakataha'anga 'oku siponisa 'ehe Potungaue 'o tatau ai pe pe 'i tu'a pe 'i loto 'apiako. 'Oku 'iai 'ae fiema'u tatau 'ae ako ke tauhi 'ae maau 'i ha 'enivalomeni 'oku 'oku fai ai 'ae ako. 'i hono fakahoko 'a e ngaahi fiema'u ni ,kuopau ke'iai ha ngaahi taimi 'e fiema'u ai ke fakahoko 'ehe kau ngaue 'ae ako ha ngaahi kumi mo fa'ao 'i he loto 'apiako p e'ihe ngaahi feitu'u 'a e Potungaue pe 'ihe ngaahi me'alele 'a e Potungaue pe lolotonga 'o ha katoanga pe fakataha 'ae 'oku siponisa 'ehe Potungaue 'o tatau ai pe pe 'i tu'a pe 'i loto. Koe lao fakalukufua ia, tukukehe ka 'oatu 'i he sekisoni 8-19-14 fekau'aki moe ngaahi loka tuku'anga me'a 'ae tokotaha ako, 'e fakangofua 'a e kumi moe fa'ao kapau 'oku 'iai ha 'uhinga lelei ki hono mahalo'i 'ae ngaahi me'a kuo ma'u 'o faha'i mahino mai ai na'e maumau'i pe 'amanaki ke maumau'i 'ehe tokotaha ako pe fanauako 'ae 'ulungaanga 'oku tapu 'o hange 'oku ha atu 'i he vahe ni. Koe ngaahi kumi moe fa'ao kotoa pe 'e fai 'ehe kau ngaue 'ae ako kuo pau ken au muimui'i kakato 'ae 'alea pau pe tu'utu'u ni 'oku ha atu 'ihe kongavahe ni.

. [Eff 5/23/86; comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and com 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: Hawaii Const. Art. X, §3; HRS §§302A-1101, 302A-1112)]

§8-19-16 Kau ma'u mafai. Tukukehe ka 'oku ha atu 'i he sekisoni 8-19-14 fekau'aki moe ngaahi loka tuku'anga me'a 'a e fanau ako, 'e fiema'u ia ke fai ha kumi kapau 'oku 'iai ha 'uhinga lelei ke mahalo'i 'o fakatatau ki he ngaahi me'a kuo hoko, koe me'a na'e kumi mei he tokotaha ako, pe kau ako, pe koha toe tokotaha pe 'i loto 'apiako, pe 'ihe toe tafa'aki pe ngaahi feitu'u 'oe Potungaue ako, pe 'i he ngaahi me'alele 'a e Potungaue Ako, pe 'i he lolotonga 'o ha fakataha pe katoanga 'i loto pe 'i tu'a 'apiako 'oku ne maumau'i 'ae lao moe ngaahi aleapau pe tu'utu'u ni 'oe vahe ni. Koe 'Ofisa ngaue 'ae ako kuo pau ke ngaue fakataha ia moe toe 'Ofisa ngaue 'e taha ke hoko ko ha fakamo'oni tukukehe ka 'i ai ha 'uhinga fakamavemave 'e fiema'u ke fakahoko ke malu'i 'a e mou'i lelei pe malu pe fakatou'osi 'ae tokotaha koi ape kau ako. [Eff 5/23/86; am and comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: Hawaii Const. Art. X, §3; HRS §§302A-1101, 302A-1112)

§8-19-17 Koe ngaahi tu'unga 'e fai'aki 'a e kumi moe fa'ao fakalukufua 'a e ako. (a) Tukukehe ka fakaha atu 'i he sekisoni 8-19-14 fekau'aki moe hua moe fa'ao 'oe ngaahi tuku'anga loka 'a e fanauako 'e fai ia 'ehe kau 'Ofisa ngaue 'ae ako 'o kapau 'oku 'osi fakakakato kotoa 'a e ngaahi mea ni:

- (1) Tukukehe ka 'iai ha taimi 'oku 'iai ha ngaahi 'uhinga ke fai ai ha tuku'aki'i 'o fakatatau ki he ngaahi tu'unga 'oe kumi koe ngaahi me'a na'e ma'u na'e hoko ia ke maumau'i 'e he tokotaha ako pe kau ako 'a e ngaahi lau pe ngaahi aleapau pe tu'utu'u ni 'oku tapu'i 'i he vahe ni.
 - (2) Koe 'ulunganga 'e fai 'aki 'a e kumi 'e fai pe ia fakatatau moe 'uhinga pe taumu'a 'o e kumi.
 - (3) Koe tokotaha koia 'e fai ki ai 'a e kumi kuo pau ke fakaha ki ai 'a e taumu'a 'oe kumi pea 'oange moe faingamalie kiate ia kena fakafoki tukuange mai 'a e ngaahi me'a 'oku fekumi ki ai 'a e kau 'Ofisa ngaue 'a e ako.
- (b) Koe Puleako pe Tokotaha kuo fili'i 'oe ako kuo pau kena fakahoko ki he kau 'Ofisa ngaue 'ae ako pe ko hai tene fai 'a e kumi pea koe ha 'a e tuamu'a 'oe kumi tuku kehe ka 'iai ha me'a fakamavemave kuo

hoko 'o fiema'u ke fai leva 'a e kumi koe'uhi koe mo'ui lelei pe malu'i pe fakatou'osi 'oe tokotaha ako pe koe kau ako.

(c) Ka laka 'ova 'a e tokolahi he tokotaha ako 'e taha 'oku ne maumau'i 'ae lao, ka lava pea 'ikai hoko ha fakatamaki ki he mo'ui lelei pe malu 'o e ako, koe tokotaha 'Ofisa ngaue 'a e ako 'oku ne fakahoko 'ae kumi 'oku fiema'u ia kene kamata mei he tokotaha ako 'oku mahalo'i lahi taha ki ai ki he me'a 'oku fai ki ai hono kumi. [Eff 5/23/86; am and comp 7/19/93; am and comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §§302A-1112, 703-309(2)) (Imp: Hawaii Const. Art. X, §3, HRS §§302A-1101, 302A-1112, 703-309(2))

§8-19-18 Koe ngaahi kumi pea moe fa'ao 'oku tapu. Tukukehe 'a ia 'oku fakaha'i atu he sekisoni 8-19-14 'o fekau'aki moe ngaahi loka tuku'anga me'a 'ae fanau ako.

(1) 'Oku tapu ke fai ha kumi filifili manako.

(2) 'Oku tapu ke fai ha kumi 'o ngaue'aki 'a e vete 'oe vala pe fakatelefu'ai.

(3) 'E 'ikai ke ngofua ke fai 'a ha 'Ofisa ako ha kumi 'o ngaue'aki ha fetu'utaki moe sino 'oe tokotaha ako tukukehe kapau koe founga kumi koia 'oku fiema'u pea 'oku ne ta'ofi ha maumau ki he mou'i lelei pe malu pe fakatou'osi 'ae tokotaha koia pe kinautolu.

(4) 'I ha fai 'oha kumi, ko hono ngaue'aki 'oe fakamalohi'i 'o ha tokotaha ako 'oku tapu ia tukukehe ka pehe 'ehe kau 'Ofisa ngaue 'a e ako 'oku nau tui kohono fakamalohi'i 'oku fiema'u pe totonu ke ngaue'aki kene ta'ofi ha maumau ki he mo'ui pe malu pe fakatou'osi 'oha tokotaha pe kakai pe a kapau 'oku hanga 'ehe tokotaha ako 'o fakafe'atungia'i 'a e kumi 'oku fai

(5) Koha kumi 'oku fai 'o fakatatau ki he ngaahi aleapau pe tu'utu'u ni 'oe kongavahe ni 'e fakangatangata pe ki he me'a koe ngaahi me'a na'e fai ki ai 'a e kumi. Tukukehe, ka 'iai ha me'a 'e kau he kumi kuo pau leva ke fa'ao ia 'ehe 'Ofisa ngaue 'a e Ako ka hoko 'a e me'a koia kene maumau'i 'a e lao pe koe ngaahi aleapau 'oe vahe ni, pe ka hoko 'a e ngaahi me'a na'e ikai fa'ao koe fakamanavahe ki he m'oui pe malu pe fakatou'osi ki ha tokotaha ako pe kau ako lolotonga hono fai 'e kau 'Ofisa ako 'a e kumi. [Eff 5/23/86; comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: Hawaii Const. Art. X, §3; HRS §§302A-1101, 302A-1112)

KONGA-VAHE 5
LIPOOTI 'OE NGAahi HIA

§8-19-19 Lipooti 'oe ngaahi hia Kalasi A moe Kalasi B 'oku fakahoko 'i he lolotonga 'oe ako. (a) Ko ha faiako pe, 'Ofisa ngaue, pe ko e tokotaha ngaue 'a e Potungaue 'oku hoko ko ha fakamo'oni ki he ngaahi hia 'i he Kalasi A moe Kalasi B 'oku fakaikiiki 'i he vahe ni, pe 'oku ne tui koe hia Kalasi A pe Kalasi B na'e fai pe 'e fakahoko ki ha tokotaha ako, faiako, 'Ofisa ngaue, pe ko ha tokotaha ngaue kehe 'a e Potungaue ako, 'o fekau'aki moe naunau ako, pea na'e lipooti pe he taimi pe koia na'e hoko ai ki he Puleako pe Tokotaha kuo fili'i. 'Oku hala 'i kongasekisoni ha me'a ai 'oku fakaha ai 'oku tapu pe 'oku ne ta'ohi ai ha faiako, pe 'Ofisa ngaue, pe koha tokotaha ngaue 'a e Potungaue mei hono lipooti 'oe ngaahi hia Kalasi C pe Kalasi D ki he Puleako pe Tokotaha kuo fili'i.

(b) 'i hono ma'u ha lipooti fekau'aki moe hia Kalasi A pe Kalasi B, kuo pau leva ke fakahoko 'e he Puleako pe Tokotaha kuo fili'i ha fakatotolo ke mahino pe koe to'onga pe hia 'oku fai 'e fiema'u ke fai ha telefoni ki he Polisi pe koe to'onga 'oku malava p eke fakahoko hono tautea 'o fakatatau moe ngaahi tu'utu'u ni 'a e Ako. 'i ha tu'unga 'oku 'iai ha fakatu'utamaki 'o'ikai ke mapule'i 'e he kau ngaue 'a e Ako kuo pau leva ke fai ha fetu'utaki ki he Polisi.

(c) Kuo pau ke lekooti 'e he Puleako pe Tokotaha kuo fili'i 'a e fakaikiiki 'oe hia ki he Database SIsitemi Faka'elekitonika 'a e Potungaue 'i he vaha'a taimi 'aho 'e 5 mei he 'aho na'e lipooti ai 'a e hia.

(d) 'Oku pau ke fakaha 'e he Pule'ako moe tokotaha kuo fili'i ki he faiako pe 'Ofisa ngaue, pe koe tokotaha ngaue na'a ne fai 'a e lipooti, ka 'iai ha tautea 'e fai ki he hia pe ngaahi hia na'e fai 'i he vaha'a taimi 'aho ako 'e 5 mei he 'aho na'e fai ai 'ae lipooti 'a e hia 'o fakatatau moe konga- sekisoni (C)

(e) 'O ka ta'e fakafiemalie ki he faiako, 'ofisa ngaue, pe tokotaha ngaue 'ae tautea kuo fakahoko ki he hia kuo lipooti, pe 'okapau 'e 'ikai fakahoko ha tautea 'i vaha'a taimi 'o e 'aho e 10 na'e lipooti ai 'a e me'a na'e hoko 'e he faiako, 'Ofisa ngaue, pe tokotaha ngaue, koe tokotaha na'a ne fai 'a e lipooti, 'e malava pe kene fai ha tohi tangi ki he Pulelahi fakavahe 'o fakafou he tohi nima.

(f) 'i he vaha'a taimi 'o e 'aho ako 'e 5 'i ho'o ma'u 'a e tohi tangi 'oku fakaha atu 'i he subsection (e) 'ehanga 'e he Pulelahi fakavahe pe koe tokotaha kuo fili'i 'o fai ha fetu'utaki ki he toko taha tangi 'o fakafou atu 'i he tohi nima 'oe tautea kuo fakahoko fekau'aki moe hia kuo lipooti. [Eff 9/1/82; am and ren §8-19-11, 5/23/86; am and comp

7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §§302A-1112, 302A-1002) (Imp: HRS §§302A-1112, 302A-1002)

§8-19-20 Malu'i ka lepooti 'ae ngaahi hia Kalasi A moe B. 'O ka hanga 'e ha faiako, pe 'ofisa ngaue, pe koha tokotaha ngaue 'a e Potungaue 'o fai ha lipooti 'i ha founa totonu mo mo'on'i 'o fakatatau ki he §8-19-19 kuo pau ke malu'i pe tokanga'i ia ke 'ou na'a hoko ha fakatamaki kiate ia 'o fakatatau moe section 302A-1003, Hawaii Revised Statutes. [Eff 9/1/82; am and ren §8-19-12, 5/23/86; am and comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §§302A-1112, 302A-1003) (Imp: HRS §§302A-1112, 302A-1003)

§8-19-21 Ko e ngaahi tautea 'o ka 'ikai ke lipooti 'oe ngaahi hia Kalasi A moe B 'oku fakahoko 'i he loto 'apiako. (a) 'Oku fiema'u ke fai 'ehe Pulelahi 'oe Ako ha tohi tu'utu'u ni fakata'u kihe ngaahi ako moe honau ngaahi 'ofis 'o fakaha'ai ai ke 'ikai ke lepooti 'a e ngaahi hia Kalasi A moe B 'oha ngaahi hia 'oku fakahoko 'i he loto 'apiako, pe koe ngaahi naunau pe toe feitu'u kehe 'ae Potungaue Ako, pe 'i he ngaahi me'alele 'a e Potungaue Ako, pe lolotonga 'o ha katoanga pe fakataha'anga 'oku siponisa 'ehe Potungaue Ako 'o hoko ai hano taute'a'i pe tukuange atu 'o ha faiako, 'ofisa ngaue, pe koha toe tokotaha ngaue 'a e Potungaue. Koe ngaahi tautea 'e fakahoko 'e kau ai 'ae:

- (1) Fakatokanga ngaue'aki 'a e lea;
- (2) Fakatokanga ngaue'aki 'a e tohi

- (3) Tuli fakataimi fakataha moe ta'e ma'uvahenga;

- (4) Fakahifo mei he lakanga; pe

- (5) Tuli.

(b) 'O ka 'ikai ke hanga 'e he faiako, kau 'ofisa ngaue, pe ko ha tokotaha ngaue 'a e Potungaue 'o lipooti 'a e ngaahi hia Kalasi A moe B 'oku fiema'u ia 'e he section 8-19-19 ke tautea'i kinautolu 'o fakatatau moe ngaahi lao moe tu'utu'uni 'ae Potungaue.

(c) Ko ha faiako, 'ofisa ngaue, pe ha toe tokotaha ngaue pe 'a e Potungaue ako na'e tautea'i ko 'uhinga koe 'ikai kene lipooti 'a engaahi hia kalasi A moe B 'i he'ene hoko 'i he loto 'apiako, pe koe ngaahi naunau 'a e Potungaue Ako, pe lolotonga 'i he ngaahi me'a lele 'a e Potungaue Ako,

pe lolotnga 'oha katoanga pe fakataha'anga 'oku siponisa 'e he Potungaue Ako 'i loto pe 'i tu'a 'apiako, 'oku 'iai 'ene totonu ke fai ha'ane tohi tangi fekau'aki mo tautea kuo fakahoko ki ai 'o fakatatau moe lau 'a e Siteiti moe ngaahi lao moe tu'utu'uni 'a e Potungaue pe koe faiha felotoi ke fai ha tohi aleapau 'o fakatautau moe tautea. [Eff 9/1/82; am and ren §8-19-13, 5/23/86; am and comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §§302A-1112, 302A-1002) (Imp: HRS §§302A-1112, 302A-1002)

KONGA-VAHE 6
FAKA'EKE'EKE 'AE POLISI MOE FAKAHU POPULA

§8-19-22 Koe faka'eke'eke 'ehe Polisi 'a ngaahi hia felave'i pe fekau'aki moe ako. 'E malava ke 'i he 'apiako ha 'Ofisa Polisi ke faka'eke'eke ha tokotaha ako. 'i he tu'uta 'ae 'Ofisa Polisi ki he 'apiako, 'oku fiema'u ia kene 'alu hangatonu ki he 'ofisi 'ae Puleako pe tokotaha kuo filii ke ma'u ha ngofua mei ai kene faka'eke'eke ha tokotaha ako. Ka ma'u ha ngofua ke faka'eke'eke ha tokotaha ako, kuo pau leva ke fai 'ehe Puleako pe tokotaha kuo filii hono lelei taha ke fai ha fetu'utaki pe fakaha ke 'ilo'i 'ehe matu'a 'oku 'iai 'ena totonu kena kau mai ki he faka'eke'eke.'E malava pe ke fakahoko 'a e faka'eke'eke kapau 'e fakaha mai 'e he Puleako pe tokotoaha filii na'e 'ikai kena lava 'o fetu'utaki ki he ongo matu'a, pe 'oku 'osi fakahoko mai 'ehe matu'a he 'ikai kena lavamai, pe 'oku 'ikai ha mai 'a e ongo matu'a ki he taimi faka'eke'eke lolotonga 'ae vaha'a taimi na'e tuku atu ai kena ha'u.

(b) 'Oku fiema'u ke kau mai 'a e Puleako pe tokotaha kuo filii ki hono fai ha faka'eke'eke tukukehe ka 'ikai fakangofua 'ehe 'Ofisa Polisi.

(c) Ka fakahoko ha fakahu 'oha tokotaha ako, kuo pau leva ke muimui'i kakato 'e he Puleako pe tokotaha kuo filii 'ae ngaahi tu'utu'u ni moe founga 'oku fakaha'ai kakato 'i he section 8-19-24. [Eff 9/1/82; am and ren §8-19-14, 5/23/86; am and comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: Hawaii Const. Art. X, §3; HRS §§302A-1101, 302A-1112)

§8-19-23 Ko hono faka'eke'eke 'e he Polisi 'a e ngaahi hia fekau'aki moe ako pe ta'eako. (a) 'Oku pau ke fetu'utaki mai 'a e kau 'Ofisa Polisi ki he Puleako pe tokotaha kuo filii 'a e 'uhinga pea moe natula 'oe 'a'ahi 'e fai mai. 'i he taimi 'e 'au mai ai 'a e Polisi ki he 'apiako

'e 'oatu leva ia kihe 'ofisi 'oe Puleako pe tokotaha kuo fili'i ke kole ha ngofua ke ne faka'eke'eke 'a e tokotaha ako.

(b) Kimu'a ke fakahoko ha faka'eke'eke, kuo pau ke hanga 'ehe Pule'ako pe tokotaha kuo fili'i 'o fakaha ke he matu'a 'oku 'iai 'ena totonu kena kau mai ki he taimi 'e fai ai 'ehe Polisi 'a 'ene faka'eke'

(c) 'Oku pau ke hanga 'e he Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'o tauhi ha tohi lekooti kakato 'oe hingoa 'oe tokotaha ako, 'aho na'e faka'eke'eke ai 'ehe Polisi, hingoa 'oe 'Ofisa Polisi pea mo hono fika 'a hono badge pea moe fika 'oe lipooti 'a e Polisi ka lava ke ma'u.

(d) Kapau leva kuo fakahu 'ehe Polis 'a e tokotaha ako, 'oku pau leva ke muimu'i 'e he Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'a e ngaahi fakahinohino kotoa pe 'oku fakahaatu I he section 8-19-24. [Eff 9/1/82; am and ren §8-19-15, 5/23/86; am and comp 7/19/93; am and comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: Hawaii Const. Art. X, §3; HRS §§302A-1101, 302A-1112)

§8-19-24 Ko ha fakahu kuo fai 'ehe Polisi 'i 'apiako. 'E fetu'utaki 'ae Polisi ki he Pule'ako pe tokotaha kuo fili'i. Ka malava, kuo pau ke 'ave 'ae tokotaha ako ki he 'ofisi 'oe Puleako ki hono fakafaingngofua'i 'oe fakahu.'i he taimi 'e 'au mai ai 'ae Polisi ke fai 'a e fakahu, kuo pau ke fai 'ae lelei taha 'ae Puleako pe tokotaha kuo fili'i ke fai ha fetu'utaki mo fakaha ke 'ilo'i 'ehe matu'a. [Eff 9/1/82; am and ren §8-19-16, 5/23/86; am and comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS 302A-1112) (Imp: Hawaii Const. Art. X, §3; HRS §§302A-1101, 302A-1112)

KONGA-VAHE 7

TOTONGI FAKAFOKI PE FAKAFETONG 'OE NGAahi KOLOA KUO MAUMAU'I

§8-19-25 Koe mo'ua 'oe maumau kuo hoko. (a) 'ihe taimi kotoa pe kuo ma'u ai ha tokotaha ako koe tokotaha ia na'a ne fai 'a e maumau ki ha ngaahi faleako 'a e Pule'anga, pe ngaahi me'a ngaue, pe 'iha 'elia 'oe ako, ko e fakafetongi koloa 'e fai ia 'ehe tokotaha ako moe matu'a. 'E 'ikai fai ha fakafetongi koloa ki ha maumau kuo hoko kapau 'e 'ikai ke lava 'o ma'u 'a e tokotaha ako na'a ne fai 'a e hia koi a.

(b) 'i he taimi 'e 'ikai ai ke malava pe matu'aki 'oe aleapau pe tu'utu'u ni 'oe vahe ni, 'e hanga leva 'e he Siteiti 'o vahe'i pe 'omai ha

founga 'oku matu'aki fakapotopoto ke ngau'eaki ki hono fakafoki 'o e ngaahi koloa naunau 'a e ako kuo maumau'i.

(c) Ka 'iai ha tokotaha ako 'e tautea'i ko fai ha maumau 'o fakatatau moe vahe ni, ko totongi koloa fakafoki 'e toki fai pe ia 'i ha 'osi 'a e hilifaki 'oe tautea 'o fakatatau ki he ngaahi founga 'oku ngaue'aki 'e he vahe 'i he'ene 'osi pea koe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'oku 'iai 'ena 'uhinga pea moe tui na'e hanga 'ehe tokotaha ako 'o maumau'i 'a e ngaahi aleapau pe tu'utu'u ni 'o e vahe ni. [Eff 5/23/86; comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: HRS §§302A-1112, 302A-1153)

§8-19-26 Koe ngaahi founga 'e malava ke ngaue'aki ki ha maumau

(a) Koe taimi pe kuo pehe ai 'e he Puleako pe koe tokotaha kuo fili'i 'oku 'iai 'ena 'uhinga pea na tui koe tokotaha ako na'a ne fai 'a e maumau ki ha faleako, pe ngaahi me'angaue ha 'elia 'oe 'apiako, 'oku fiema'u leva ke kamata he vave taha 'ehe Puleako pe tokotaha file ha fakatotolo.

(b) Kapau koe maumau na'e fai pea iku ai 'ae tokotaha ako ke tautea'i tukuatu 'o fakatatau moe vahe ni, e fakakau atu leva 'a e Puleako pe tokotaha kuo fili'i ke nau kau ki he fakatotolo 'o hange koe fiema'u 'a e sections 8-19-7, 8-19-8, 8-19-9, and 8-19-10, 'e fakahoko leva 'a e ngaahi mo'oni moe tu'unga 'oku ne poupou'i 'a e fakafetongi koloa pe 'o hange 'oku ha 'i he konga vahe ni. Ko hono fakaikiiki 'e fai ia fakatatau ki ho hono tuli fakataimi ka e 'oua leva kuo fai ha tu'utu'u ni pe kuo 'osi moe ngaahi founga tohi tangi.

(c) Ka 'osi 'ae fakatotolo pea 'oku pehe 'ehe Puleako pe koe tokotaha kuo fili'i 'oku nau tui koe tokotaha ako na'a ne fakahoko 'a e maumau. 'e hanga leva 'ehe Puleako pe tokotaha kuo fili'i 'o fili ha 'aho konifelenisi moe tokotaha ako pea moe matu'a. Ko kinautolu 'oku totonu kenau kau mai ki he konifelenisi koe puleako pe, tokotaha kuo fili'i, tokotaha ako pea moe matu'a.

(d) Koe tohi fakatokanga 'e malava ke fai ia kimu'a 'o ngaue'aki 'a e ngaahi foomu 'a e Potungaue, kuo pau ke tufaki atu ia 'i he meili ki he matu'a. 'E ikai ke ngofua kiha tokotaha ako pe koe matu'a ke fai ha totongi fakafoki pe ha fakafetongi 'oha maumua 'i ha toe fa'ahinga founga 'o kapau 'e 'ikai ke fai ha fetu'utaki ki he matu'a 'iha tohi pea 'oange mo ha faingamalie ke ongona ai 'a e le'o 'oe matua. Kuo pau ke fakaha'ai 'i he tohi 'a e maumau kuo hoko, taimi, 'aho moe feitu'u 'e fai ai 'a e konifelenisi. 'E toe lelei ange ka fakahoko atu 'a e tohi ni 'i he lea fakafonua 'oe matu'a. E malava p eke ngaue'aki 'ehe 'apiako 'a e toe

ngaahi founa fetu'utaki kehe hange koe telefoni, pe koha tohi 'ihe ngaahi mata'i tohi lahi 'i he vaha'a 'oe 'apiako pea moe matu'a.

- (1) 'Oku fiema'u ke fetu'utaki mai 'a e matu'a 'ihe lolotonga 'oe 'aho hono fitu mei he 'aha na'e ma'u ai 'ae tohi fakatokanga.
 - (2) Koe 'aho 'oe konifelenisi na'e fakaha'ai atu he tohi 'e malava p eke toe liliu kapau 'e fetu'utaki mai 'a e matua'oe tokotaha ako ke 'alea'i ha toe 'aho konifelenisi kehe. Koe kole ke toe liliu 'ae 'aho konifelenisi kuo pau ke fai mai ia 'ihe lolotonga 'oe 'aho 'e fitu mei he 'aho na'e ma'u ai 'ae tohi fakatokanga.
 - (3) Koe konifelenisi moe ha felotoi ke fai ha totongi 'o e maumau 'o kapau koe maumau 'ok u 'ikai ke toe laka hake he pa'anga 'e Toluafe Nimangeau pe \$3,500. Ka fai ha felotoi ke fai ha totongi 'o e maumau, kuo pau ke fai ha 'alea pau tohinima ke he fakafetongi 'e fai pea kuo pau ke fai ia 'i he vaha'a 'o e matu'a moe apiako. Koe tohi aleapau ni 'e tohi pe ia kapau koe maumau 'e 'ikai ke laka hake he pa'anga 'e Toluafe Nimangeau pe \$3,500.
- (e) Ka tuai 'ae tali mai 'a e matu'a ki he tohi kuo 'oatu 'ihe vaha'a taimi na'e tukuatu ai, Koe Puleako pe tokotaha
- (1) 'E malava ke toe liliu 'ae 'aho 'oe konifelenisi ka pehe 'ehe Puleako pe koe tokotaha kuo filii'ene tokanga'i 'ae maumau , 'oku 'iai 'a e 'uhinga lelei 'oku 'ikai ke fai mai ai ha fetu'utaki pea 'oku kau lelei ia ki he 'apiako pe moe tokotaha ako; pea
 - (2) Ko hono fakahoko ki he matu'a fakafou 'i he tohi 'oku 'oatu ai 'a e faingamalie kenau kau mai ki hekonifelenisi pea moe Puleako pe koe tokotaha kuo filii'ene tokanga'i 'ae maumau koe faingamalie ia ke onгона ai honau le'o, ka 'ikai ken au fetu'utaki mai ki he tohi fakatokanga ni 'e 'ave leva ki he Pulelahi fakavahe koi a 'e he Puleako pe tokotaha kuo filii'ene ki hano tu'utu'uni ki he kaha'u.
- (f) Koe ngaahi founa 'eni 'e fakahoko 'aki 'a e konifelenisi:
- (1) Koe kinautolu 'eni 'oku totonu ke nau kau mai ki he konifelenisi koe Pule'ako, tokotaha kuo filii'ene tokanga'i 'a e maumau, tokotaha ako, pea moe matu'a. Tukukehe 'a e Puleako, moe tokotaha kuo filii'ene tokanga'i 'a e maumua mei he 'apiako na'e hoko ai 'a e maumau, koe tokotaha ako, pea moe matu'a 'e 'ikai ke toe ngofua ke kau ha taha ki he Konifelenisi 'o tatau ai pe pe koe ha toe 'uhinga.

- (2) 'Ihe lolotonga 'o e konifelenisi, 'e hanga 'e he Puleako pe koe tokotaha kuo fili'i 'ehe ako kene tokongai 'a e maumau 'o fakahoko mai 'a e ola 'oe ola 'oe fakatotolo 'o e maumau pea moe ngaahi fiema'u ki hono fakafetongi 'oe koloa kuo maumau.
- (3) Ka felotoi 'a e tokotaha ako moe matu'a ki he mahu'inga 'o e maumau na'e hoko ke fai ha fakafetongi 'e fai leva 'e he Pule'ako pe koe tokotaha kuo fili kene fakahoko 'ae fatongia, pea moe tokotaha ako moe matu'a ha tohi aleapau 'o ngaue'aki 'a e ngaahi foomu 'a e Potungae 'o fakaikiiki ai 'a e maumau na'e hoko pea moe taimi 'e fakahoko ai 'a e fakafetongi koloa pe moe vaha'a taimi 'oku ke totongi ai 'a e maumau kuo hoko ka laka hake 'a e maumau 'o 'oua na'a toe laka hake 'a e maumau 'i he pa'anga 'e Toluafe Nimangeau. Koe fakafetongi 'e malava pe ke totongi 'aki 'a e pa'anga pe 'ikai, ka laka hake 'a e maumau maumau he pa'anga 'e Toluafe Nimangeau pe \$3500 kuo pau leva ke fakahoko atu 'a e maumau ni ki he Pulelahi fakavahe tene fakahoko leva 'ae me'a ki he Attorney General ki hano toe fakaikiiki.
- (4) I he kakato 'a hono totongi fakafoki pe fakafetongi 'oe koloa, ko e kotoa 'o e ngaahi lekooti moe ngaahi me'a fakapepa fekau'aki moe fakatotolo pehe ki he konifelenisi 'e tauhi kotoa ia 'e he 'apiako fe'unga moe ta'u 'e tolu (3). 'E 'ikai 'iai ha me'a fekau'aki moe fakatotolo, pe konifelenisi pe koe ngaahi tu'utu'u ni na'e fakahoko 'e tukuatu ki ha toe tokotaha 'e 'ikai 'iai ha'ane kaunga ki he me'a na'e hoko.
- (5) Ka 'iai ha tohi aleapau kuo fakahoko pea 'ikai fai ki ai 'ae matu'a pe tokotaha ako 'o fakatatau mo hono ngaahi tu'utu'u ni mo hono taimi, 'e hanga leva 'e he Pule'ako pe tokotaha kuo fili'i 'o 'ave 'ae me'a ni ki he 'ofisi 'o e Pulelahi fakavahe. 'E hanga leva 'e he 'ofisi 'o e Pulelahi fakavahe 'o to e vakai'i mo fakahoko 'a e tautea totonu 'o kau ki ai hono 'ave atu ki he 'ofisi 'o e Attorney General ki hano toe fakaikiiki'i.
- (6) 'i ha tu'unga 'oka ta'e fakafiemalie ki he tokotaha ako moe matu'a 'ae tu'utu'uni kuo fakahoko 'a 'e he Pule'ako pe koe toko taha ma'u mafai, 'e hanga leva 'e he Puleako pe tokotaha ma'u mafai 'o 'oatu 'a e ngaahi lekooti pe moe ngaahi me'a fakatohi kotoa pe fekau'aki mo hono fakatotolo'i pe konifelenisi, pea faka ha a e palopalema ki he 'ofisi

faka'elia 'o e Pulelahi fakavahe 'aia te ne hanga 'o toe vakai'i faka'auliliki 'a e me'a na'e hoko pea ne fakahoko moe ngaahi tu'utu'u ni ki hano toe hoko atu. Ka laka hake 'ae maumau 'i he Pa'anga 'e toluafe nima ngeau pe \$3500 'e fakahoko leava ia ki he 'ofisi 'oe Attorney General ki hono toe hoko atu. [Eff 5/23/86; am and comp 7/19/93; comp 5/19/97; comp 2/22/01; am and comp 9/10/09] (Auth: HRS §302A-1112) (Imp: HRS §§302A-1112, 302A-1153)

§8-19-27	Fakata'e'aonga'l	[R 2/22/01]
§8-19-28	Fakata'e'aonga'l	[R 2/22/01]
§8-19-29	Fakata'e'aonga'l	[R 2/22/01]